

DEMOKRACIJA

Uredništvo: Trst, ul. Machiavelli 22-II. - tel. 62-75
Uprava: Trst, ulica S. Anastasio 1-c - tel. 2-30-39
Goriško uredništvo: Gorica, Riva Piazzetta št. 18.
CENA: posamezna številka L 25,- — Naročnina:
mesečno L 100, letno L 1.200. — Za inozemstvo:
mesečno L 150, letno L 1.800. — Poštni čeki:
računi: Trst št. 11-7223, Gorica št. 9-18127

Leto V. - Štev. 30

Trst - Gorica 27. julija 1951

Izhaja vsak petek

Na razpotju

Pred približno dvema tednoma je bil v Milanu zaključen svetovni kongres Zveze svobodnih sindikatov. Na tem velikem sestanku delavskih voditeljev z vseh delov sveta so prišli do izraza razne sindikalne struje in nazori o boljši ureditvi človeške družbe.

Posebno značilna je razlika med naziranjimi evropskih in ameriških delavskih voditeljev. Ker ni med nami verjetno nikogar, ki si ne bi želel, da se naše socialno življenje povzpne do večje popolnosti, ne bo odveč, ako si ogledamo par dejstev pri katerih prihaja ta razlika v otipljivi obliki do izraza. Vprašanje ni za nas brez pomena. Samo ako bogatimo svoje znanje tudi s tujimi izkušnjami, bomo lahko našli in ubrali pravo pot ter si pri tem prihranili marsikatero razočaranje.

Za ameriške delavske voditelje je bilo veliko presenečenje, da so na tem kongresu prav za prav izpadli kot nekakšni branitelji »kapitalističnega sveta« — seveda, v kolikor razumemo pod to besedo načelo svobodne zasebne pobude in lastnine produkcijskih sredstev. Ko so evropski delavski voditelji napadli zasebne podjetnike kot »kapitaliste«, so ameriški delavski voditelji proti temu protestirali in so izjavili, da so pač najbrž evropski podjetniki drugačni od ameriških. Za ameriške podjetnike je značilno, da proizvajajo velike količine dobrega blaga, da stremijo za čim nižjimi cenami, da redno plačujejo svoje davke, dajejo delavcem dobre plače in uporabljajo dosežene dobičke za stalno izpopolnjevanje podjetij in nove pobude. Tej zasebni podjetnosti pripisuje ameriško delavstvo glavno zaslugu za svojo visoko življenjsko raven in je zato ne more napadati, saj bi si s tem žagalo vejo, na kateri sedi. Ameriški delavski predstavniki so proslili svoje evropske prijatelje, naj upoštevajo to razliko na pram evropskim podjetnikom, ki stremijo, po opisu evropskih sindikatov, samo za čim večjim dobičkom ob čim višjih cenah, čim manjši proizvodnji in čim nižjih delavskih plačah, ki skrivajo davke itd.

Na kongresu so se delavski delegati iz Zahodne Nemčije pohvalili s tem, da so dosegli sodelovanje delavcev v poslovnem vodstvu jeklarske in premovalne industrije. Ameriški delegati pa so se izjavili, da nimajo prav nobenega namena zahtevati sodelovanje delavcev v poslovnem vodstvu posameznih podjetij in smatrajo, da je tako sodelovanje, po dosedanjih izkušnjah, za delavce celo škodljivo. Ameriško delavstvo zahteva dobre plače in dobre delovne pogoje ter prepustja poslovno vodstvo in tveganje za uspeh podjetja prav rado svojim lastnikom. Ameriški zastopnik Harrison je navedel primere, ko je delavstvo doseglo poboljšanje plač celo v pastirskih podjetjih, ker je vztrajalo na stališču, da zasluži naporno delavstvo delo vedno pošteno plačilo, ne oziroma se na trenutni poslovni položaj posameznega podjetja. Takih zahtev ne bi moglo uveljaviti, ako bi prevzelo nase odgovornost za poslovni uspeh posameznega podjetja.

Ameriški sindikalist David Dubinsky je izjavil, da je bilo po njegovih ugotovitvah v Združenih državah veliko več stisk gospodarskega in socialnega značaja kakor pa v Evropi, kjer stajajo delavci večinoma iz političnih razlogov. Če bi evropski delavski voditelji posvetili več energije naporom za izboljšanje delavskih plač in delovnih pogojev in bi zapravljali manj časa za politična vprašanja, bi živel evropski delavec verjetno veliko bolje, kakor pa živi danes. Potem se ne bi zgodilo, da bi ameriški delegati ustavljali po milanski ulicih delavce, jih izpraševali o njihovih plačah in delovnih pogojih ter izvedeli n. pr., da dobi milanski stavbni delavec za 8 ur dela samo 3.80 dolarjev, medtem ko dobi ameriški delavec za isto delo 24 dolarjev. Tudi če upoštevamo razlike v cenah in življenjski ravni, so to vendar presenetljive razlike! Kljub tako vnetemu poudarjanju razredne borbe, kolektivizacije itd., a morda prav zaradi tega, obstajajo v Evropi po ugotovitvah ameriških delegatov povprečno veliko večje socialne razlike kakor pa v Ameriki. Američani so poleg tega videli luksuzne milanske hotele, ki so v kričnem nasprotju s siromaštvom italijanskega delavca, in to jih je še bolj potrdilo v njihovem prepričanju.

Navedli smo samo tri zanimive podrobnosti, toda že iz teh skromnih primerjav sledita jasno dve poti, ki ju ubira delavsko gibanje. Celoten potek kongresa je pokazal, da gre evropskemu delavcu pred-

REVIZIJA MIROVNE POGODBE

Prozorni nameni najnovejše gonje italijanskih iredentistov

Po očitno naročenem, zato pa popolnoma umetnem razburjenju, ki je bilo zajeto italijansko časopisje zaradi Trsta, in ko je postalo jasno, da se sicer dokaj razburjiva javnost niti v Trstu, še manj pa v Italiji pri vsem časopisnem hrupu noče niti najmanj razgrevati, so prireditelji te gonje morali nekaj ukreniti, sicer bi bil neuspeh preveč očiten.

Aneksija našega področja k Italiji se je ponesrečila; strah, ki je vendarle izpolnjeval znanen, posebno pa italijanski del Tržačanov, da bo Italija tako rekoč vsak trenutek zopet zagospodovala v Trstu, se naglo izgublja. Volitive so pred vratmi; kaj storiti? Kako vlti Tržačanom zopet strah v kosti, da bo Italija vendarle kmalu v Trstu? Če tega ne bo, nam bodo Tržačani končno obrnili hrbet!

Približno tako so bila razmišljanja, ki so mučila rimske in tržaške iredentistične kroge. Kako so se poskušali izvleči iz mučnega položaja, so nam javila poročila iz Washingtona. Italijanski odpravnik poslov je imel dvajset minut trajajoči razgovor z ameriškim državnim podtajnikom Achesonom, v katerem mu je predal prošnjo svoje vlade za revizijo mirovne pogodbe. Seveda pri tem ni pozabil predlagati vrnitev Trsta v smislu znanega tristranskega predloga od 20. marca 1948. Acheson mu je odgovoril, da smatra tudi ameriška vlada nekatere določbe mirovne pogodbe kot nezdružljive z današnjim položajem Italije, vendar pa se o tem vprašanju mora posvetovati tudi z drugimi vladam. To je bilo vse. Nobena omemba, katere določbe so s tem mišljene, in niti besedice o Trstu.

Kljub temu je v italijanskem časopisju nastalo zmagoslavno vzklikanje, češ: »Revizijski vlak je končno krenil s postaje. Vozil tudi tržaški vagon. Ro sicer še nekaj časa trajalo, ampak končni uspeh je zagotovljen!»

To zmagoslavje je trajalo kaj malo časa. Niti dva dni! Potem so pa že pričele prihajati črne vesti iz Londona, ki so delovale kot hladna prha na živahno razgretost

časnikarjev iz našega zahodnega sedstva. London je jasno povedal, da italijanske želje sicer razume, da pa se mednarodne pogodbe ne morejo rušiti enostransko, da je za revizijo mirovne pogodbe potreben pristanek tudi ostalih podpisnic, da mora tudi Italija razumeti in pač potrpeti. Glede Trsta pa ji je bilo sporočeno, naj se sporazume z Jugoslavijo. Londonski »Times«, ki že od nekdaj velja kot tolmáč mišljenja merodajnih angleških političnih krogov, je pa napisal, da tak sporazum ne smatra za nedosegljiv. Tudi francosko časopisje se je oglašilo s silničnimi razmišljanji.

Tako je torej mišljenje v onih državah, ki so podpisale tristranski predlog od 20. marca. Kakšno bo mišljenje pri ostalih 17 državah podpisnicah, posebno pa pri državah vzhodnega bloka in Jugoslaviji, pač ni težko predvidevati.

Italija je torej tam, kjer je bila pred zadnjim hrupom za Trst. Morda za spoznanje bogatejša — vsaj upamo, da je tako — da mednarodnih pogodb, vsaj v svobodnem svetu ne smatrajo za krpe papirja. Morda bo pa tudi počasi prišlo spoznanje, da so minili časi, ko je

Italija dobivala bitke po končanih in izgubljenih vojnah!

iz vsega tega sledi, da se bo morala postaviti Italija, ali ne, itele, posebno v tržaškem vprašanju, končno le na tla stvarnosti. Pot ji je nakazana od držav, ki so ji se najbolj naklonjene. Znano je, da ne bo Jugoslavija nikdar pristala na razgovore z Italijo, ki bi imeli za izhodišče tristranski predlog. Če je bilo Italiji rečeno jasno, da mora iskati sporazum z Jugoslavijo, je v tem nasvetu že tudi vsebovano opozorilo, da se mora odreči sama temu predlogu, če hoče v tržaškem vprašanju sploh priti do besede. Ni dvoma, da imata Jugoslavija in Italija, kot edini sosedni državi, prednostni položaj nasproti STO-ju. To prednost jim priznavajo tudi nekatera določila Stalnege statuta. Ne more pa biti nobenega dvoma, da se morebitni, bodoči dvostranski sporazumi lahko sklepajo le v okviru določb mirovne pogodbe.

Naše stališče v tržaškem vprašanju je jasno začrtano. Današnja vsaj pravna neodvisnost in samostojnost Trsta ni slučajna in gotovo ne predstavlja nobene zgodovinske pomote. Izkrystalizirala se

je po očitni zmoti po letu 1918, ko niso upoštevali niti njegove geografske, niti njegove gospodarske vloge, niti dejanskega razmerja sil na tem področju. Neodvisnost Trsta je v mirovni pogodbi dobila svoje meddržavno-pravne in upravno-pravne oblike. Ne bomo se spuščali v razmotrivanje, ali so za vsa vprašanja dosežena tudi najboljše rešitve. Toda jasno postaja, da se nobeno teh določil ne sme kršiti enostransko brez težkih in daleč segajočih posledic. Zato jih je treba spoštovati.

Našo javnost bi pa opozorili: Nobena mednarodna pogodba ni večna! Ni rečeno, da smemo držati križem roke v prevrtilnem zaupanju, da nas mirovna pogodba ščiti za vse večne čase od Italije. Našo samostojnost moramo braniti in za njo se bomo morali boriti vedno znova! V tej borbi bodo bodoče občinske volitve važen mejnik. Do izraza mora priti prodoren dokaz, da so vsi tržaški Slovenci odločeni, vsati kot en mož v obrambo STO-ja. Ta dokaz bo podan, če bo oddan tudi zadnji slovenski glas za to, da so trdnj odločeni, braniti našo neodvisnost brez kakršnih koli pridržkov ali pa omejitev. Izbira ne bo težka.

Nemčija in zah. obramba

Prejšnji petek so v Londonu potrdili vest, da so Združene države predlagale, naj bi se v kratkem v Washingtonu sestali ameriški, francoski in angleški zastopniki, da bi razpravljali o sodelovanju Nemčije pri obrambi Zahoda. Vse tri vlade so prejele od svojih visokih komisarjev v Zahodni Nemčiji skupno poročilo o stališču, ki ga zavzema v tem vprašanju nemška zvezna vlada. Po tozadevni tristranski konferenci se bo s tem vprašanjem pečal severnoatlantski svet.

Spominjamo se, da so razne visoke politične in vojaške osebnosti že ponovno izjavile, kako je pri zahodni obrambi potrebno sodelovanje Nemčije. Vkljub temu pa lahko opazujemo že dve leti, kako

zavlačujejo prizadete države sprejem takih sklepov, ki naj bi to sodelovanje omogočili. Do nedavnega sta stali na poti dve glavni oviri: volja nemškega naroda samega in francoska bojazen.

Kar se tiče volje nemškega naroda, so vsi poročevalci v zadnjem času soglasni, da pridobiva vedno več pristavev tista struja, ki zagovarja oboroženo nemško sodelovanje pri obrambi Zahoda, medtem ko izgublja jo nevtrelci na celi črti. Posebno odločno se je že od nekdaj uveljavilo naziranje o potrebi nemškega oboroženega sodelovanja v samem Berlinu, ki je najbolj neposredno ogrožen.

Zahodni zavezniški niso hoteli do slej sprejeti nobene dokončne odločitve o nemški oborožitvi tudi zaradi tega, ker niso hoteli vplivati na francoske volitve. Vedeli so namreč, kako košljivo je to vprašanje za Francoze, in vsaka vlada, ki bi sodelovala pri takem sklepu, bi se najbrž, vsaj trenutno, znašla pred ljudskimi množicami v neugodnem položaju. Sedaj pa so volitve že opravljene, Francija ima izvoljen parlament, ki bo vodil njeno življenje še štiri leta, in če sprejme danes tudi kak težak sklep, bo dovolj časa, da ga ljudske množice dojamajo v njegovi pravi luči.

Ko sta bili na ta način odstranjeni dve glavni oviri, sta ostali še dve manjši. Sredi junja je ravnanje Sovjetske zveze nekako napovedalo začetek mirovne ofenzive, srditost bojev na Koreji je popustila, prišlo je celo do pogajanj za premirje in zahodne sile zopet niso hotele napraviti ničesar, s čimer bi Sovjetsko zvezo razjarile ali bi ji dale v roke argumente, na osnovi katerih bi lahko trdila, da so demokratične države proti pomirjenju. Druga manjša ovira pa je bilo nesoglasje med nemškimi in francoskimi pogoji v kolikor gre za obseg bodočih nemških sil. Franc-

cozi so želeli, naj bi nemške bojne skupine obsegale največ po 5000 mož, naj bi bile vključene v skupno evropsko vojsko in naj bi ne razpolagale z nobeno ustanovo, ki naj bi bila kakor koli podobna generalnemu štabu. Nemci pa so na drugi strani predlagali kot največjo dopustno skupino armade, ki naj bi štele po dve diviziji, taktično letalstvo, mornarico in seveda vse ustanove, ki jih mora imeti vsaka redna vojska.

Kakor vse izgleda, sta bili v zadnjem času tudi ti dve manjši oviri odstranjeni. V iskrenost sovjetskih mirovnih ponudb ne more nihče verjeti in vedno močnejši so glasovi, ki poudarjajo, da oboroževanje demokratičnih sil ne sme zaupati. Prodro je spoznanje, da bo samo ravnotežje sil lahko zagotovilo mir na svetu. Z razoroženo Nemčijo pa v Evropi ne more biti ravnotežja. Če nima Sovjetska zveza nobenih napadalnih namenov, se torej nemške oborožitve ne more bati, če jih pa ima, je bolje, da se Zahod na ta napad pripravi.

Bodoča ureditev nemških oboroženih sil pa bo najbrž sad kompromisa. Francozi so predlagali največje edince po 5000 mož, Nemci so zahtevali armadne grupe, obstoječe iz po dveh divizij, dovoljene pa bodo najbrž divizije, ki bodo štele po 15.000 mož. Na ta način bi vsakdo nekaj popustil in nemška oborožitev bi lahko postala stvarnost.

Kakšne posledice bo imel ta razvoj dogodkov za evropsko bodočnost, nam bodo pokazali šele dogodki, toda danes je to neizogibna nujsnost, kateri se odgovorni državniki ne morejo izogniti. Razumljivo je, da bo Nemčiji nato čimprej vrnjena tudi njena popolna državna samostojnost, in po nekaterih vesteh se pripravljajo Visoki komisarji zahodnih velesil, da bodo ob božiču že zapustili svoja mesta.

NEVARNO VRENJE na Srednjem vzhodu

Ze dalj časa smo opazovali nevarno vrenje na Srednjem vzhodu. Res je, da je danes skoro ves svet v napetem pričakovanju vsakodnevnih dogodkov, vendar je področje Srednjega vzhoda, zlasti po izbruhu perzijske petrolejske krize, nevaren odraz posebnega svetovnega občutja splošnega neugodja.

Umor jordankega kralja Abdula, najverjetneje tolmacha angleške politike na Srednjem vzhodu, je bolesten odjeknil na Zahodu. Ali gre za obračunavanje med posameznimi državami arabske zveze, ali pa gre za nekaj neizmerno nevarnejšega? V kolikor gre za razplamete strasti med arabskimi prvakmi, glede na morebitno različno gledanje na razvoj političnih dogajanj na azijskem in afriškem muslimanskem področju, prav gotovo ne bo to ostalo brez pomembnejšega vpliva na ves ostali politični razvoj v svetu.

Lahko smemo trdimo, da je danes Srednji vzhod idealna os, okrog katere se z veliko naglico vrti svetovna politika. Zelo blizu smo temu nevarnemu področju, da ne bi brez skrbi zrl v bolj ali manj

odmaknjeno bodočnost in v bolj ali manj oddaljeno sosesčino! Trst je zaslovel v svetu prav zaradi svojih odličnih trgovskih stikov z Bliznjim in Srednjim vzhodom.

Perzija, Irak, Jordanija, Sirija, Palestina in Egipt so nevarna zmes političnih vprašanj! Naše vzhodno-jadransko področje je po Grčiji in Turčiji v neposredni zvezi z vzhodno-sredozemskim prostorom in v posredni zvezi z vsem Bliznjim in Srednjim vzhodom, zato nam ne more biti vseeno, kaj se tam dogaja.

V jeseni bo odprta univerza „Svobodne Evrope“

Pod pokroviteljstvom ameriškega »Narodnega odbora za svobodno Evropo« bo začela delovati letos v jeseni blizu Strassburga v Franciji univerza »Svobodne Evrope«, na kateri bodo lahko študirali mladi begunci iz dežel izza železne zavese.

Uradno sporočilo organizacije, ki najavlja ustanovitev te nove univerze, pravi, da bo s tem dana mladim beguncem, ki so zdaj v starosti, ko bi se morali resno lotiti univerzitetnega študija, možnost, da nadaljujejo študij, ki so ga morali prekiniti zaradi komunističnega prevrata v domovini. Na tej univerzi bodo lahko uživali poseben pouk o kulturi, zgodovini in drugih znanstvenih vprašanjih svoje domovine.

V bližini Strassburga bo vzdrževala univerza posebno središče, ki se bo imenovalo »Kolegij svobodne Evrope«. Kolegij ne bo del strassburške univerze, vendar bodo lahko študentje te univerze tudi stanovali in študirali v njem.

Na novi univerzi bodo lahko študirali begunski študentje, stari manj kot 30 let, iz Albanije, Bolgarije, Češkoslovaške, Estonke, Madžarske, Litve, Poljske, Rumunije in Jugoslavije.

K. P. Jugoslavije

Njena številčna moč v ilegali in na oblasti

Ob obletnici V. kongresa Komunistične Partije Jugoslavije je objavilo njeno glavno glasilo »Borba« zanimive podatke o stanju članstva v zadnjih letih. Iz poročila posnemamo nekaj najvažnejših števil:

Pred vojno je štela Komunistična Partija Jugoslavije samo 12.000 članov, od katerih jih je med vojno padlo 9.000. Iz tega posnemamo, da ni bila v stari Jugoslaviji niti ena tisočinka organiziranih komunistov in je bila torej Jugoslavija nedvomno ena izmed najmanj komunistiziranih držav v Evropi. Upoštevajoč te številke, se ne bomo več čudili, kako to, da je moralo preteči toliko krvi, da je bila potrebna tako makjavelistična zunanja in notranja politika, in da je pri tem morala pomagati še tako velika zunanja pomoč, predno so komunisti lahko vsilili Jugoslavo v svoj režim. Demokratični svet je izgubil s komunistično Jugoslavijo pozicijo, v

kateri mu ne bi grožili razni Thorezi, Togliattiji ali Grotewohlji.

Po zaključku druge svetovne vojne je štela partija 141.066 članov; torej še vedno neznatna manjšina jugoslovanskih narodov! Sele po prelomu s kominformom je partija odprla širše vrata za pristop in posamezniki na vodilnih položajih so bili redno vabljani, naj vstopijo v njene vrste. Objavljeni podatki nam pa poleg tega tudi kažejo na velike čistke, ki so bile izvršene v tem razdobju. Ob lanskem V. kongresu je namreč štela KPJ 468.175 članov in 51.612 kandidatov; njihovo število je do 31. decembra 1950 naraslo na 649.964 članov in 164.551 kandidatov, a do 31. marca letošnjega leta je zopet padlo na 629.108 članov in 172.985 kandidatov. Izgleda torej, da niso vrste KPJ prav jednake in da mora meja pogostoma pometati!

Smrt adm. Forresta Shermana

V Neaplju je nenadoma umrl šef glavnega stana ameriške mornarice admiral Forrest Sherman.

Admiral Sherman je prišel v Evropo, da se pogodi s Francosko Spanijo o ustanovitvi ameriških pomorskih oporišč na španskem ozemlju. Ko je uspešno izpolnil to svojo nalogo, se je še javil v Neaplju pri sredozemskem poveljstvu atlantske zveze, ki mu načeluje admiral Mac Carney. Dne 22. julija pa ga je v Neaplju zadela kap v starosti komaj 56 let.

Admiral Sherman je bil rojen l. 1896. Kot potomec stare angleške vojaške družine se je posvetil pomorstvu. Odlikoval se je že v prvi svetovni vojni in hitro napredoval. V drugi svetovni vojni je dokazal zopet vse svoje velike sposobnosti na tihomorskem področju. Po koncu vojne se je posvetil organizaciji ameriške mornarice in je njegova zasluga, da niso prehiteli, da se dogodki zalotili ameriško mornarico nepravilno.

Predsednik Truman je označil Shermanovo smrt kot težko izgubo za ZDA.

Gen. Ch. Blanchard zapušča Trst

Ameriško vojno ministrstvo poroča, da bo namestnik poveljstva čega generala Trusta in glavni ravnatelj za civilne zadeve pri ZVU STO-ja brigadni general Charles Blanchard, dne 8. avgusta zapustil svoje sedanje mesto in prevzel nove dolžnosti v glavnem stanu evropskega poveljstva.

Bombniki s hitrostjo 3000 milj

Na samotnem atlantskem otoku v višini virginijske obale delajo ameriški znanstveniki poskuse, pri katerih pošiljajo modele skrivnostnih letal 30 milj visoko v stratosfero; letala drvi s hitrostjo 3000 milj na uro.

Ta miniaturna letalska in bombna letala bodočnosti so dolga 5 do 6 čevljev, imajo razpetino kril 12 do 15 čevljev in se dvigajo nad morjem s tako naglico, da se od njih ne vidi drugega kot rep dima, o- gnja in pare.

Filip Pétain

V ponedeljek, dne 23. junija, je zatisnil svoje oči 95-letni starec, ki je doživel v svojem življenju trenutke največjega zmagoslavja, a tudi trenutke največjega ponižanja. Filip Pétain, maršal Francije, je imel priliko spoznati vse slabosti človeške narave.

Zmagovalec v bitki za Verdun, rešitelj Francije v prvi svetovni vojni, je bil leta 1940, star že 85 let, poklican, da sprejme in svoje roke vodstvo Francije, ki je pravkar doživela svoj najusodnejši poraz. Veterani prve svetovne vojne se je moral pogajati z dednimi sovražniki Francije, da reši, kar se rešiti da. Mnogi mu zamerjajo to njegovo vlogo, toda pri tem pozabljajo, da jo je nekdo pač moral prevzeti. Maršal Pétain jo je rešil, kakor je pač mogel. Končno sodbo bo izrekla zgodovina, toda nosil je svoje breme hrabro, brez samoponiževanja in do konca.

Po svoji vesti dvomimo, da bo postopanje s stari maršalom služilo Franciji v čast. Na zahtevo njegovih odvetnikov je bil v mrtvaškem listu označen njegov vojaški čin »Maršal Francije«; leži na mrtvaškem odru obložen v svojo maršalsko uniformo, čeprav ga je sodišče pred leti degradiralo. Njegovo ime pa vzbuja še vedno spore in vlada mu najbrž trenutno ne bo dovolila, da bi se umislila njegova želja, da bi bil pokopan med tistimi tisoč vojakov, ki so padli nekoč pod njegovim poveljstvom pri obrambi verdunske trdnjave.

Vesti z Goriškega

OB SPOMEMENIKU padlim Števerjancem

V nedeljo popoldne 22. t. m. je novoizvoljeni števerjanski občinski svet počastil v vojni padle Števerjance s tem, da je položil na njihov spomenik lovorjev venec.

Za priložnost se je zbralo na trgu pod lipo, kjer stoji spomenik, lepo število Števerjancev, zlasti svojcev padlih v vojni. Ko so župan in občinski svetovalec polagali venec, je nabrežinski orkester igral zelo ganljivo žalostinko. Sploh je ves ta prizor ganljivo učinkoval na zbrano ljudstvo. Ko so gg. župan Maraž, odbornik za Jazbine Stekar in namestnik odbornika Podverski položili venec na spomenik, je spregovoril dr. Marjan Bregant iz Gorice in dejal:

»Nisi se vrnil Srečko, niti Slavko, niti Tone, niti vsi ostali... Zaman Vas se danes čakajo matere steherne dan in ob sleherni uri. Zaman Vas čakajo žene in deca. Niste se vrnil... Mrtvi ste.

Mar smo že tudi mi mrtvi? Kdo nam bo dal mir bratskega sožitja kdo nas bo peljal iz teme v svetle zarje? Brez vere, brez zavetja se oziramo okrog v tej temi; ker nam v srcih še ni priglana luč — tavamo kot mlaha ve senca.

Junaki! Nemi smo pred veličastnostjo Vaše žrtve. Se gledamo Vaše skeleče rane, iz katerih je odtekal življenjski sok in se prelival v zemljo po celotni svetlu ter jo napajal, da bi rodila ljubezen.

Zemlja, ki se je napila Vaše in tudi sovražnikove krvi, daje neizmerno materinsko ljubezen celo tudi onim, ki so jo sovražno tepali, uničevali, zažigali ter jo popili s krvjo njenih žalostnih sinov in hčera: vsem je skrbno postlala poslednjo postelj in niti enega ni izvrгла ali zavrgla. Vse — sinove in sovražnike — je toplo objela v njihovem večnem snu...

Mi pa se kakor tuji spogledujemo in jalovi iščemo besede, s katero bi se rodni bratje sporazumeli. Zemlja in narod sta nam nepoznana in lastnega gorja ne vidimo!

Strahna nevihta je dvakrat divjala nad nami in od Triglava preko Oslavja, Doberdoba do morja je ob Soči naša zemlja en sam grob.

Kdo je kriv, da svet zopet žari v krvavi zarji, da človek zopet mora človeka?

O bratstvu in ljubezni bi Vam govoril, pa so nam iztrgali srca in umorili v nas ljubezen...

Toda človeku je ukazano ljubiti ne pa moriti!

Tu stoji in gleda na nas obelisk, ki je spomenik današnjega časa; nam, znanecem in sosedem je pomnik našega krvavega gorja. Ta obelisk se dviga visoko v nebo, kakor krik naše zemlje.

Od mene ste želeli takih besedi, ki naj bi Vam bile v tolažbo. Zamislil sem se v prošle dneve polne gorja in srce se mi je napolnilo s tegobo, ker vam ne morem izpolniti želje.

Zemlja naša, kdo te bo ljubil čez sto let? Ali ti bo naš rod ostal zvest? Ali boš že prodana tujcu — ti zemlja naša?

Da bi mogli zajeti vse Tvoje tajnosti, Tvoje bolečine, Tvoje umike in Tvoje radosti — da bi se zavladali Tvoje dobrote, lepote in čistosti!

Zemlja naša, kdo Te bo že jutri ljubil in negoval?!

Zemlja slovenska, rajska lepota: ti, ki so zate umrli in si jim postlala grobove, ti, ki so bate zakletli — so tvoji čuvaji, oni so ozgled tvojim kasnim rodovom. Zemlja naša, iz teh grobov klije naše življenje na vekov veke!

Vstanite mrtvi junaki od Triglava preko Oslavja, Doberdoba tja do Bazovice! Kličemo Vas mi živi! Vstanite in pridite med nas apostoli miru in bratske ljubezni — pridite in učite nas ljubezni, ki Vam jo izkazuje mati zemlja. Mi, ki smo živi, kličemo: Hočemo sonca, svobodnega sonca!

Števerjanci, na tem vašem vrhu ste si postavili dve največji svetilnici: svetilnice domovine in božje svetilnice. Ob njiju pa raste že stoletja lipa, simbol slovenske skupnosti. Ostanite zvesti tej trojici vedno in vsikdar!

Ti, svetla mladež, napajaj se, rasti in dozorevaj ob tej trojici!

Vi, števerjanski fantje, bodite ponočni, da ste iste krvi, kot so te veličastne žrtve!

Ve pa, števerjanska dekleta, prihajate poposlo sem in zaljajate ta ozvišeni spomenik nežno skrbno. Nikdar naj na tem prostoru ne usahne rožmarin, roženkraut in nagelj vdeči!

Števerjanska mladina, naj se ti glasi naša pesem polna vere, hrepenenja in upanja! Naj mrtvi junaki vedo, da je v nas živo še vse

ono, zaradi česar so se oni žrtvovali!

Govor dr. Breganta je zbrano občinstvo z vsem srcem odobraval in uboge matere padlih so si brisale solze, saj je govornik povedal vso tragično resnico, zakaj so njihovi sinovi padli, in orisal veličastni pomen junške borbe števerjanskih vojni žrtve.

Nato je pred spomenikom in na čast padlim zapel števerjanski zbor pod vodstvom g. Sreberniča, nakaj je š. g. župan Maraž povedal občinstvu, da je čutil kot eno prvih dolžnosti svojega županovanja, da se z občinskim svetom pokloni spominu padlih Števerjancev in jim v znak počastitve njihovega žrtvovanja in mučeništva pokloni tudi lovorjev venec. Rekel je nadalje, da je na ta način hotel pokazati, da je njemu in vsemu občinskemu svetu dobrobit števerjanske občine in števerjanskih občinarjev sploh prva dolžnost ob spominu na domačine, ki so dali svoje življenje v težki in krvavi vojni. Da bo njemu in občinskemu svetu upravljanje občine vsaj nekoliko olajšano, je povzval vse ljudstvo k mirnemu sožitju in zavestnemu sodelovanju, v nadi, da bo tudi druga oblast in javna varnost razumela posebne potrebe in poseben položaj števerjanske občine. G. župan je še poudaril, »kar si je naša Kmečko-delavska zveza začrtala kot delovni program, ga bomo skušali tudi izpolniti v vsakem oziru, tudi narodnem, kulturnem in verskem. Naj zaživi naša občina — je zaključil g. župan — v slogi in razmahu, za dobrobit vseh občinarjev.«

»Soča« se le ne more pomiriti. In ker ne ve, kako iz zagate, zaradi poraza, ki ga je lista DFS doživela na volitvah v Doberdobo, se rada znaša nad g. Jožefom Čadežem, bivšim občinskim predsednikom, ki je bil sedaj izvoljen kot občinski svetovalec na Kmečko-delavski listi. V »Demokraciji« smo že povedali, kaj vse očitajo frontaši postnemu možu in se ne maramo vračati k predmetu, saj vsa javnost dobro ve, da ne krši zakona občinski upravitelj in vodja, ki prejme od nekoga nekaj občinskega denarja in z njim plača občinski račun. V primeru g. Čadeža se je zgodilo tako: prejel je določen znesek za najemino neke občinske stavbe in z njim plačal račun za

popravo občinske ure v zvoniku. Frontaši mu očitajo, da je zagrešil velikanski greh, ker ni prejel denarja in plačal popravilo ure v izterjevalnico. G. Čadež je dokazal, da so računi v redu tudi kar se tiče tega postopanja! Toda frontaši, katerim skelijo rane, ki so jih dobili na dan volitev, si ne dajo miru in verjetno iščejo še naprej prilike, da bi jim g. Čadež zasolil pošteno kazensko ovadbo!...

Sram jih je seveda tudi, ker jim ni uspelo izločiti iz občinskega sveta prav g. Čadeža. Napovedovali so razne prizive proti njegovi izvolitvi in proti sejnemu zapisniku, pa je šlo vse po vodi, ker so nekateri doberdobski frontaši bolj trezni in pametni od tistih njihovih goriških voditeljev, ki bi vendarle želeli doživeti še kakšen poraz z nameravanimi prizivi!

V nedeljo 22. t. m. je bila v Doberdobo seja občinskega sveta, na kateri so med drugim razpravljali o napeljavah električne luči v Dol, Jamlje in na Poljane. O tem ni prišlo še do zaključka, ker gre za to, da se zadeva izpelje s čim manjšimi stroški. Kar se tiče zgradbe stanovanjskih hiš, so na seji sklepani, da preskrbijo gradbeno zemljišče. Za poljskega čuvaja pa so imenovali za poizkus do konca leta moža, ki skrbi tudi za vodo.

Gospod župan je povedal, da bodo vsi sklepi občinskega sveta objavljeni v obeh jezikih na vseh občinskih deskah v vseh štirih kraljevih občinah.

Krmin

Naš rojak iz Medane č. g. Oskar Simčič je v nedeljo 15. t. m. pel svojo prvo sv. mašo v cerkvi pri Subidi. Praznik je izpadel v prvi triumf krminskih Slovencev in naši somešani Furlani dobesedno občudujejo naše splošno sodelovanje, ker, razen par kominfornističnih zapeljanih mladičev, so vsi na en ali drug način naravnost tekmovali med seboj, da bi novomamniku, ki je tukaj med nami sam brez staršev, čimbolj močnejše stali ob strani. Naš narod je res verjen a tudi spoštuje odkrito svojo duhovščino, in ne bo pozabil nikdar, kako so oni, za časa preganjanja naše besede v žalostni dobi fašizma, pogumno učili naše malčke v materinem jeziku.

Fantje in dekleta so postavili krasen slavalok in vso cerkev prepredli z zelenjem in belimi nageljkami. Zbralo se je obilo vernikov in ob 9.45 se je novomamnik pripeljal iz Gorice v spremstvu kanonika mons. Fanina, ki je tudi iz Krmina, nadškofjskega kancelarja č. g. dr. Klinca in tožilca g. Zupanciča.

Pred prvim slavalokom — kjer je čkal krminski g. dekan z duhovščino — je novomamnika sprejel učence Buzinčič, pred cerkvijo pa učenka Polončič. Oba sta pod vodstvom učitelja g. Josipa Toroša izrekla novomamniku tople prilicnostne besede.

Cerkveni govor je v obeh jezikih govoril č. g. dr. Klinec — briški rojak — ki je v globokih besedah prikazal pomen duhovnika in njegovo poslanstvo. Posebe pa moramo omeniti združen pevski zbor domačih pevcev z onimi iz Gorice in Mavhinj, ki so pod taktirko č. g. profesorja Fileja — medanskega rojaka — in ob spremljanju na harmoniji po domačino organistu g. Ferdinandu Simčiču dali slovesnosti tako veličastno obeležje. Peli so močeno skladbo Fruberjeve mase in pri vožnji »Ave Maria« od č. g. Fileja. Ob vходу v cerkev pa so zapeli Vodopivčeve »Slavljence«.

Po popoldanskem blagoslovu se je slavlje zavleklo pozno v noč, ker

višje po kakih tridesetih letih zopet imeli priliko slišati vso milobo in veličino narodnih zvokov.

Nabrežinski orkester, ki je na poti v Steverjan zaigral nekaj komadov tudi v Gabrijah in v Sovodnjah, je v nedeljo 22. t. m. zanesel med naše ljudstvo in zlasti med mladino zavest, da je glasba eno najvažnejših in hkrati najprimernejših sredstev, poleg naše pesmi, za naše kulturno življenje. Za ta lep in ganljiv števerjanski praznik gre zasluga tudi g. Remigliju Koršiču, ki je izbral in povabil nabrežinski orkester ter si zamislil večji del nedeljskega programa.

Udeležba naših ljudi izven Steverjana ni bila prav zadovoljiva, zaradi slabe prevoznice zveze. Kot zastopnik SDZ iz Gorice je bil prisoten dr. A. Sfiligoj. Bilo pa je nekaj prijaznih Nabrežincev, ki so nam povedali, da bi prišlo iz Nabrežine vsaj za en avtobus ljudi, če bi bilo prevozno sredstvo na razpolago. Pa drugič!...

Kaj pa je pravzaprav vzrok temu začudenju Steverjancev? Narodni napravi, ki jih je nabrežinski orkester pod vodstvom svojega vrlega kapelnika podajal tako točno in čustveno, da so Steverjanci pr-

pozdravili z aplavzom. Zopet je zapel števerjanski zbor. Nato pa je nabrežinski orkester igral zaporedoma prekrasne narodne motive, ki so navdušili vse zbrano ljudstvo na trgu. »Se nikoli nismo slišali v Steverjanu take muzike« — so trdili eni. »Niti avstrijska vojaška ni igrala tako lepota« — so pristavljali drugi!...

Zupanove besede so Steverjanci pozdravili z aplavzom. Zopet je zapel števerjanski zbor. Nato pa je nabrežinski orkester igral zaporedoma prekrasne narodne motive, ki so navdušili vse zbrano ljudstvo na trgu. »Se nikoli nismo slišali v Steverjanu take muzike« — so trdili eni. »Niti avstrijska vojaška ni igrala tako lepota« — so pristavljali drugi!...

Kaj pa je pravzaprav vzrok temu začudenju Steverjancev? Narodni napravi, ki jih je nabrežinski orkester pod vodstvom svojega vrlega kapelnika podajal tako točno in čustveno, da so Steverjanci pr-

pozdravili z aplavzom. Zopet je zapel števerjanski zbor. Nato pa je nabrežinski orkester igral zaporedoma prekrasne narodne motive, ki so navdušili vse zbrano ljudstvo na trgu. »Se nikoli nismo slišali v Steverjanu take muzike« — so trdili eni. »Niti avstrijska vojaška ni igrala tako lepota« — so pristavljali drugi!...

Kaj pa je pravzaprav vzrok temu začudenju Steverjancev? Narodni napravi, ki jih je nabrežinski orkester pod vodstvom svojega vrlega kapelnika podajal tako točno in čustveno, da so Steverjanci pr-

pozdravili z aplavzom. Zopet je zapel števerjanski zbor. Nato pa je nabrežinski orkester igral zaporedoma prekrasne narodne motive, ki so navdušili vse zbrano ljudstvo na trgu. »Se nikoli nismo slišali v Steverjanu take muzike« — so trdili eni. »Niti avstrijska vojaška ni igrala tako lepota« — so pristavljali drugi!...

Kaj pa je pravzaprav vzrok temu začudenju Steverjancev? Narodni napravi, ki jih je nabrežinski orkester pod vodstvom svojega vrlega kapelnika podajal tako točno in čustveno, da so Steverjanci pr-

pozdravili z aplavzom. Zopet je zapel števerjanski zbor. Nato pa je nabrežinski orkester igral zaporedoma prekrasne narodne motive, ki so navdušili vse zbrano ljudstvo na trgu. »Se nikoli nismo slišali v Steverjanu take muzike« — so trdili eni. »Niti avstrijska vojaška ni igrala tako lepota« — so pristavljali drugi!...

Kaj pa je pravzaprav vzrok temu začudenju Steverjancev? Narodni napravi, ki jih je nabrežinski orkester pod vodstvom svojega vrlega kapelnika podajal tako točno in čustveno, da so Steverjanci pr-

pozdravili z aplavzom. Zopet je zapel števerjanski zbor. Nato pa je nabrežinski orkester igral zaporedoma prekrasne narodne motive, ki so navdušili vse zbrano ljudstvo na trgu. »Se nikoli nismo slišali v Steverjanu take muzike« — so trdili eni. »Niti avstrijska vojaška ni igrala tako lepota« — so pristavljali drugi!...

Občinsko življenje v Doberdobo

»Soča« se le ne more pomiriti. In ker ne ve, kako iz zagate, zaradi poraza, ki ga je lista DFS doživela na volitvah v Doberdobo, se rada znaša nad g. Jožefom Čadežem, bivšim občinskim predsednikom, ki je bil sedaj izvoljen kot občinski svetovalec na Kmečko-delavski listi. V »Demokraciji« smo že povedali, kaj vse očitajo frontaši postnemu možu in se ne maramo vračati k predmetu, saj vsa javnost dobro ve, da ne krši zakona občinski upravitelj in vodja, ki prejme od nekoga nekaj občinskega denarja in z njim plača občinski račun. V primeru g. Čadeža se je zgodilo tako: prejel je določen znesek za najemino neke občinske stavbe in z njim plačal račun za

popravo občinske ure v zvoniku. Frontaši mu očitajo, da je zagrešil velikanski greh, ker ni prejel denarja in plačal popravilo ure v izterjevalnico. G. Čadež je dokazal, da so računi v redu tudi kar se tiče tega postopanja! Toda frontaši, katerim skelijo rane, ki so jih dobili na dan volitev, si ne dajo miru in verjetno iščejo še naprej prilike, da bi jim g. Čadež zasolil pošteno kazensko ovadbo!...

Sram jih je seveda tudi, ker jim ni uspelo izločiti iz občinskega sveta prav g. Čadeža. Napovedovali so razne prizive proti njegovi izvolitvi in proti sejnemu zapisniku, pa je šlo vse po vodi, ker so nekateri doberdobski frontaši bolj trezni in pametni od tistih njihovih goriških voditeljev, ki bi vendarle želeli doživeti še kakšen poraz z nameravanimi prizivi!

V nedeljo 22. t. m. je bila v Doberdobo seja občinskega sveta, na kateri so med drugim razpravljali o napeljavah električne luči v Dol, Jamlje in na Poljane. O tem ni prišlo še do zaključka, ker gre za to, da se zadeva izpelje s čim manjšimi stroški. Kar se tiče zgradbe stanovanjskih hiš, so na seji sklepani, da preskrbijo gradbeno zemljišče. Za poljskega čuvaja pa so imenovali za poizkus do konca leta moža, ki skrbi tudi za vodo.

Gospod župan je povedal, da bodo vsi sklepi občinskega sveta objavljeni v obeh jezikih na vseh občinskih deskah v vseh štirih kraljevih občinah.

Krmin

Naš rojak iz Medane č. g. Oskar Simčič je v nedeljo 15. t. m. pel svojo prvo sv. mašo v cerkvi pri Subidi. Praznik je izpadel v prvi triumf krminskih Slovencev in naši somešani Furlani dobesedno občudujejo naše splošno sodelovanje, ker, razen par kominfornističnih zapeljanih mladičev, so vsi na en ali drug način naravnost tekmovali med seboj, da bi novomamniku, ki je tukaj med nami sam brez staršev, čimbolj močnejše stali ob strani. Naš narod je res verjen a tudi spoštuje odkrito svojo duhovščino, in ne bo pozabil nikdar, kako so oni, za časa preganjanja naše besede v žalostni dobi fašizma, pogumno učili naše malčke v materinem jeziku.

Fantje in dekleta so postavili krasen slavalok in vso cerkev prepredli z zelenjem in belimi nageljkami. Zbralo se je obilo vernikov in ob 9.45 se je novomamnik pripeljal iz Gorice v spremstvu kanonika mons. Fanina, ki je tudi iz Krmina, nadškofjskega kancelarja č. g. dr. Klinca in tožilca g. Zupanciča.

Pred prvim slavalokom — kjer je čkal krminski g. dekan z duhovščino — je novomamnika sprejel učence Buzinčič, pred cerkvijo pa učenka Polončič. Oba sta pod vodstvom učitelja g. Josipa Toroša izrekla novomamniku tople prilicnostne besede.

Cerkveni govor je v obeh jezikih govoril č. g. dr. Klinec — briški rojak — ki je v globokih besedah prikazal pomen duhovnika in njegovo poslanstvo. Posebe pa moramo omeniti združen pevski zbor domačih pevcev z onimi iz Gorice in Mavhinj, ki so pod taktirko č. g. profesorja Fileja — medanskega rojaka — in ob spremljanju na harmoniji po domačino organistu g. Ferdinandu Simčiču dali slovesnosti tako veličastno obeležje. Peli so močeno skladbo Fruberjeve mase in pri vožnji »Ave Maria« od č. g. Fileja. Ob vходу v cerkev pa so zapeli Vodopivčeve »Slavljence«.

Po popoldanskem blagoslovu se je slavlje zavleklo pozno v noč, ker

višje po kakih tridesetih letih zopet imeli priliko slišati vso milobo in veličino narodnih zvokov.

Nabrežinski orkester, ki je na poti v Steverjan zaigral nekaj komadov tudi v Gabrijah in v Sovodnjah, je v nedeljo 22. t. m. zanesel med naše ljudstvo in zlasti med mladino zavest, da je glasba eno najvažnejših in hkrati najprimernejših sredstev, poleg naše pesmi, za naše kulturno življenje. Za ta lep in ganljiv števerjanski praznik gre zasluga tudi g. Remigliju Koršiču, ki je izbral in povabil nabrežinski orkester ter si zamislil večji del nedeljskega programa.

Udeležba naših ljudi izven Steverjana ni bila prav zadovoljiva, zaradi slabe prevoznice zveze. Kot zastopnik SDZ iz Gorice je bil prisoten dr. A. Sfiligoj. Bilo pa je nekaj prijaznih Nabrežincev, ki so nam povedali, da bi prišlo iz Nabrežine vsaj za en avtobus ljudi, če bi bilo prevozno sredstvo na razpolago. Pa drugič!...

Kaj pa je pravzaprav vzrok temu začudenju Steverjancev? Narodni napravi, ki jih je nabrežinski orkester pod vodstvom svojega vrlega kapelnika podajal tako točno in čustveno, da so Steverjanci pr-

pozdravili z aplavzom. Zopet je zapel števerjanski zbor. Nato pa je nabrežinski orkester igral zaporedoma prekrasne narodne motive, ki so navdušili vse zbrano ljudstvo na trgu. »Se nikoli nismo slišali v Steverjanu take muzike« — so trdili eni. »Niti avstrijska vojaška ni igrala tako lepota« — so pristavljali drugi!...

Kaj pa je pravzaprav vzrok temu začudenju Steverjancev? Narodni napravi, ki jih je nabrežinski orkester pod vodstvom svojega vrlega kapelnika podajal tako točno in čustveno, da so Steverjanci pr-

pozdravili z aplavzom. Zopet je zapel števerjanski zbor. Nato pa je nabrežinski orkester igral zaporedoma prekrasne narodne motive, ki so navdušili vse zbrano ljudstvo na trgu. »Se nikoli nismo slišali v Steverjanu take muzike« — so trdili eni. »Niti avstrijska vojaška ni igrala tako lepota« — so pristavljali drugi!...

Kaj pa je pravzaprav vzrok temu začudenju Steverjancev? Narodni napravi, ki jih je nabrežinski orkester pod vodstvom svojega vrlega kapelnika podajal tako točno in čustveno, da so Steverjanci pr-

pozdravili z aplavzom. Zopet je zapel števerjanski zbor. Nato pa je nabrežinski orkester igral zaporedoma prekrasne narodne motive, ki so navdušili vse zbrano ljudstvo na trgu. »Se nikoli nismo slišali v Steverjanu take muzike« — so trdili eni. »Niti avstrijska vojaška ni igrala tako lepota« — so pristavljali drugi!...

Kaj pa je pravzaprav vzrok temu začudenju Steverjancev? Narodni napravi, ki jih je nabrežinski orkester pod vodstvom svojega vrlega kapelnika podajal tako točno in čustveno, da so Steverjanci pr-

pozdravili z aplavzom. Zopet je zapel števerjanski zbor. Nato pa je nabrežinski orkester igral zaporedoma prekrasne narodne motive, ki so navdušili vse zbrano ljudstvo na trgu. »Se nikoli nismo slišali v Steverjanu take muzike« — so trdili eni. »Niti avstrijska vojaška ni igrala tako lepota« — so pristavljali drugi!...

Kaj pa je pravzaprav vzrok temu začudenju Steverjancev? Narodni napravi, ki jih je nabrežinski orkester pod vodstvom svojega vrlega kapelnika podajal tako točno in čustveno, da so Steverjanci pr-

pozdravili z aplavzom. Zopet je zapel števerjanski zbor. Nato pa je nabrežinski orkester igral zaporedoma prekrasne narodne motive, ki so navdušili vse zbrano ljudstvo na trgu. »Se nikoli nismo slišali v Steverjanu take muzike« — so trdili eni. »Niti avstrijska vojaška ni igrala tako lepota« — so pristavljali drugi!...

Kaj pa je pravzaprav vzrok temu začudenju Steverjancev? Narodni napravi, ki jih je nabrežinski orkester pod vodstvom svojega vrlega kapelnika podajal tako točno in čustveno, da so Steverjanci pr-

Občinsko življenje v Doberdobo

»Soča« se le ne more pomiriti. In ker ne ve, kako iz zagate, zaradi poraza, ki ga je lista DFS doživela na volitvah v Doberdobo, se rada znaša nad g. Jožefom Čadežem, bivšim občinskim predsednikom, ki je bil sedaj izvoljen kot občinski svetovalec na Kmečko-delavski listi. V »Demokraciji« smo že povedali, kaj vse očitajo frontaši postnemu možu in se ne maramo vračati k predmetu, saj vsa javnost dobro ve, da ne krši zakona občinski upravitelj in vodja, ki prejme od nekoga nekaj občinskega denarja in z njim plača občinski račun. V primeru g. Čadeža se je zgodilo tako: prejel je določen znesek za najemino neke občinske stavbe in z njim plačal račun za

popravo občinske ure v zvoniku. Frontaši mu očitajo, da je zagrešil velikanski greh, ker ni prejel denarja in plačal popravilo ure v izterjevalnico. G. Čadež je dokazal, da so računi v redu tudi kar se tiče tega postopanja! Toda frontaši, katerim skelijo rane, ki so jih dobili na dan volitev, si ne dajo miru in verjetno iščejo še naprej prilike, da bi jim g. Čadež zasolil pošteno kazensko ovadbo!...

Sram jih je seveda tudi, ker jim ni uspelo izločiti iz občinskega sveta prav g. Čadeža. Napovedovali so razne prizive proti njegovi izvolitvi in proti sejnemu zapisniku, pa je šlo vse po vodi, ker so nekateri doberdobski frontaši bolj trezni in pametni od tistih njihovih goriških voditeljev, ki bi vendarle želeli doživeti še kakšen poraz z nameravanimi prizivi!

V nedeljo 22. t. m. je bila v Doberdobo seja občinskega sveta, na kateri so med drugim razpravljali o napeljavah električne luči v Dol, Jamlje in na Poljane. O tem ni prišlo še do zaključka, ker gre za to, da se zadeva izpelje s čim manjšimi stroški. Kar se tiče zgradbe stanovanjskih hiš, so na seji sklepani, da preskrbijo gradbeno zemljišče. Za poljskega čuvaja pa so imenovali za poizkus do konca leta moža, ki skrbi tudi za vodo.

Gospod župan je povedal, da bodo vsi sklepi občinskega sveta objavljeni v obeh jezikih na vseh občinskih deskah v vseh štirih kraljevih občinah.

Krmin

Naš rojak iz Medane č. g. Oskar Simčič je v nedeljo 15. t. m. pel svojo prvo sv. mašo v cerkvi pri Subidi. Praznik je izpadel v prvi triumf krminskih Slovencev in naši somešani Furlani dobesedno občudujejo naše splošno sodelovanje, ker, razen par kominfornističnih zapeljanih mladičev, so vsi na en ali drug način naravnost tekmovali med seboj, da bi novomamniku, ki je tukaj med nami sam brez staršev, čimbolj močnejše stali ob strani. Naš narod je res verjen a tudi spoštuje odkrito svojo duhovščino, in ne bo pozabil nikdar, kako so oni, za časa preganjanja naše besede v žalostni dobi fašizma, pogumno učili naše malčke v materinem jeziku.

Fantje in dekleta so postavili krasen slavalok in vso cerkev prepredli z zelenjem in belimi nageljkami. Zbralo se je obilo vernikov in ob 9.45 se je novomamnik pripeljal iz Gorice v spremstvu kanonika mons. Fanina, ki je tudi iz Krmina, nadškofjskega kancelarja č. g. dr. Klinca in tožilca g. Zupanciča.

Pred prvim slavalokom — kjer je čkal krminski g. dekan z duhovščino — je novomamnika sprejel učence Buzinčič, pred cerkvijo pa učenka Polončič. Oba sta pod vodstvom učitelja g. Josipa Toroša izrekla novomamniku tople prilicnostne besede.

Cerkveni govor je v obeh jezikih govoril č. g. dr. Klinec — briški rojak — ki je v globokih besedah prikazal pomen duhovnika in njegovo poslanstvo. Posebe pa moramo omeniti združen pevski zbor domačih pevcev z onimi iz Gorice in Mavhinj, ki so pod taktirko č. g. profesorja Fileja — medanskega rojaka — in ob spremljanju na harmoniji po domačino organistu g. Ferdinandu Simčiču dali slovesnosti tako veličastno obeležje. Peli so močeno skladbo Fruberjeve mase in pri vožnji »Ave Maria« od č. g. Fileja. Ob vходу v cerkev pa so zapeli Vodopivčeve »Slavljence«.

Po popoldanskem blagoslovu se je slavlje zavleklo pozno v noč, ker

višje po kakih tridesetih letih zopet imeli priliko slišati vso milobo in veličino narodnih zvokov.

Nabrežinski orkester, ki je na poti v Steverjan zaigral nekaj komadov tudi v Gabrijah in v Sovodnjah, je v nedeljo 22. t. m. zanesel med naše ljudstvo in zlasti med mladino zavest, da je glasba eno najvažnejših in hkrati najprimernejših sredstev, poleg naše pesmi, za naše kulturno življenje. Za ta lep in ganljiv števerjanski praznik gre zasluga tudi g. Remigliju Koršiču, ki je izbral in povabil nabrežinski orkester ter si zamislil večji del nedeljskega programa.

Udeležba naših ljudi izven Steverjana ni bila prav zadovoljiva, zaradi slabe prevoznice zveze. Kot zastopnik SDZ iz Gorice je bil prisoten dr. A. Sfiligoj. Bilo pa je nekaj prijaznih Nabrežincev, ki so nam povedali, da bi prišlo iz Nabrežine vsaj za en avtobus ljudi, če bi bilo prevozno sredstvo na razpolago. Pa drugič!...

Kaj pa je pravzaprav vzrok temu začudenju Steverjancev? Narodni napravi, ki jih je nabrežinski orkester pod vodstvom svojega vrlega kapelnika podajal tako točno in čustveno, da so Steverjanci pr-

pozdravili z aplavzom

Nadaljevanje sledi

Ne vem sicer, koliko članov je doslej Enzo Grazzini že napisal o Trstu, toda v zadnjem času jih je v »Corriere della Sera« napisal vsaj deset in — kakor vse izgleda — se ni pri koncu. Da ta preobilica učinkuje že enolično in naravnost proti nameri, je opazil že kvaletnikistični list »La Fiaccola«. Članek od 22. t. m. govori o področju B STO-ja in o svečanostih od 22. julija. Grazzini se razpisuje o tem, da-li so titovci poklicani govoriti v imenu prebivalstva področja B. To vprašanje je nedvomno umestno, le da bi ga ni hoteli obrniti na maslov vseh onih, ki, kakor Grazzini, sebi prisvajajo pravico govoriti v imenu Trsta. V dokaz italijanstva področja B navaja Grazzini avstrijske statistične podatke iz leta 1910 in trdi enostavno, da isto številčno razmerje med Italijani in Slovanci na področju B obstoja še danes (ogli Italijani sono 56.760 contro 17.882 Slavici). Zanimivo je pa vsekakor, da on pod Titovo vladavino vendarle ugotavlja težnjo ene in druge narodnosti, da bi se sporazumeli. Da jugoslovanska oblast na področju B ne vodi računa o izjavi od 20. marca 1948, je razumljivo. Ali, ko Grazzini prihaša s trditvijo, da vojna uprava na področju B ni sprejela, da bi se spremenili prevzeti ureditve, bi ga pač morali vprašati, kako on sam opravičuje svojo zahtevo, naj se za Trst naknadno uvede italijanska zakonodaja, ki bi pomenila samovoljno spremembo današnjega stanja?

Grazzini naštevja spremembe, ki so nastale na področju B in od poveljstva področja A zahteva, naj v stihih z jugoslovanskimi oblastmi zahteva povratek v prejšnje stanje. On zahteva, naj se na področju B spoštujejo človečanske pravice. Ali pa zahteva to le za Italijane ali pa tudi za Slovence in Hrvatce? Da-li se on zaveda, da Italijani v krajih, ki so pod italijansko upravo (kot n. pr. v Beneški Sloveniji), pravice do samoodlobe Slovencev sploh ne jemljejo v obzir?

Vsa gonja, ki jo je na videz začel »Corriere della Sera«, je v bistvu in po vsej priliki izšla na pobudo italijanskih službenih in polslužbenih krogov ter ima kot v in namen ustvariti glede Trsta gotovo dejstvo se predno bi Trst, počen po izkustvih zadnjih dni, izrekel svoje svobodno in nepotvorbno mišljenje o načinu, kako tolačiti svoj odnos do Italije.

Ta na oko nevarna, v resnici pa drzna besedna igra prihaja od izraza v članku od 24. julija t. l. Tu prihaja Grazzini do čudnih zaključkov. Iz besed ministra Regenta, da

se usoda Svobodnega tržaškega ozemlja ne sme odrediti enostransko ne v Rimu in ne po tržaških trgih, ampak samo na osnovi svobodne volje prebivalstva, izjava Grazzini zaključek, da mora zavezniška vlada, ki ji načeljuje general Winterton, iz razloga, ker o svobodni volji prebivalstva ne more biti dvoma, uresničiti ono obljubo, ki jo — po njegovem mišljenju — vsebuje izjava od 20. marca 1948. Grazzini, ki to izjavo pretvarja v obvezo, »impegn«, po vsej priliki ne ve ali pa noče vedeti za njeno vsebino. Njemu je obljuba za pomoč istovetna z odreditvijo usode! Njemu je Regentov poudarek v ogle prizadetega prebivalstva istovetno s priznanjem italijanske vrhovnosti. Njemu so statistični podatki iz leta 1910, ki so jih izkrižili in ponaredili tedanje šovinistične in prave italijanske istrske mest, dokaz za današnje razpoloženje istrskega prebivalstva. Njemu statistični podatki pomenijo glasove na volišču. On zahteva uveljavljanje mirne pogodbe, ki jo Italija prva ne spoštuje. On zahteva od Tita, da prizna izjavo od 20. marca 1948, medtem ko je Italija prva, ki to izjavo samovoljno izmaličuje in prenareja. On zahteva, da se usoda naših krajev odloči po volji prebivalstva; vsa njegova gonja je za cilj, da bi s pomočjo izumetničenih volivnih pravil protivnike priključka k Italiji postavili ali v slabši položaj manjšine ali pa v nezaželeno nujnost, da pristanejo na »apparentment« s komunisti. On trdi, da je za demokracijo, toda uveljavljanje njegovih zahtev se v ničemer bistveno ne razlikuje od zahtev po enotni listi, ki je osnova vseh komunističnih totalitarnih volitev.

Grazzini pa ni edini, ki se v tako resnih časih, kot so današnji, tako lahkomišelnostno cinično igra z osnov-

Slovstvena knjiga „Z rodne zemlje“

Slovstvena knjiga »Z RODNE ZEMLJE«, zbirka idil in zgodb, ki jih je napisal prof. dr. Turnšek, je že izšla in se dobi v vseh slovenskih knjigarnah v Gorici in v Trstu ter v tiskarni »Adria« v ulici S. Anastasio 1-c. Knjiga obsega 230 strani in stane 450 lir. V treh novelah: »Cvetje pod križem« s Stajerskega, »Očnice izpod Triglavca« z Gorenjskega in »Korotan v krčini« s Koroškega bodo bralci ob lepih pokrajinskih in narodopisnih slikah spoznali naše osrednje in severne pokrajine.

nimi načeli demokracije in človeštva. Festival mladine, ki se te dni razvija v Trstu, je drugi dokaz velike neresnosti odgovornih faktorjev našega izmučenega mesta. Prireditelji tega festivala so predstavniki občinskih in cerkvenih oblastev; zanj so izposlovali celo papežev blagoslov! Cerkev, naša vera, krščanska načela, vzvišenost največjih skrivnosti in vse, kar tvori jedro in temelj morale, je postavljeno v službo neskladne, bučne in neresne propagande, ki gre za tem, da prireja po eni strani čim bučnejše in izizvalnejše nastope neke z vseh vetrov v Trst pripeljene mladine, da bi iz bučnosti take manifestacije izvedli zaključke o razpoloženju prebivalstva, ki so mu te manifestacije umetno vsiljene.

Spričo tako odvratnih namenov, ki v dokajšnji meri spominjajo na poganske prireditve v Dioklecianovem Rimu, se moramo res vprašati, ali so ti prireditelji, katerim je »povratek Venetije Giulie k Italiji« glavna, tajne svete vere pa očividno postranska stvar, zavedajo strahne moralne odgovornosti, ki si jo s svojimi postopki nalagajo nase in na svoje kroge? Vprašati se moramo, ali se zavedajo tega, kakšne vrednote (vseeno da-li zavestno a-

li nezavestno) rušijo oni s tem, da tržaško prebivalstvo gonijo v komunizem, cerkev pa upregajo v voz politične propagande?

Prebivalstvo, pred katerim se odigravajo take neresnosti, ima oči in ušesa. Zato opazi, kolikšen prepad je med tako neskladnim poudarjanjem Italije in istočasnim grabežem tržaške imovine, kakor na primer z odvzetjem »Saturnia« in »Vulcanica«.

In prav zato, ker vidijo, da se to ljudstvo, ki ga žalijo otročarije, ki se prireajo proti njemu, od njih odvrača, mu hočejo vsiliti »apparentment«!

Ne vemo sicer, kakšno stališče zavzemajo glede tega vprašanja zavezniška oblastva. Menimo pa, da ta časopisna gonja, ta karneval mladine od Sredpolja do katedrale in dalje, te intervencije italijanskih poslanikov v Londonu in Washingtonu ter današnja kriza italijanske vlade same govore dovolj jasen jezik, da bi glede njih mogli biti gluhi. Saj tu ne gre le za Trst, za na žalost tako razpoto tržaško mestno občino. Gre za ureditev Evrope, za pobijanje demagogije, za resno ureditev osnovnih vprašanj morale in človečanstva! Zato ne moremo in nečemo verjeti, nečemo zaradi tega, ker verujemo v boljše človeštvo, da bi Amerika in Anglija mogli v tako resnem trenutku nasesti tako neresnemu početju.

A. D.

Pravna zaščita IRO in svoboda gibanja v Trstu

Dopis, ki je izšel v predzadnji številki »Demokracije«, je pobudil veliko zanimanje pri vseh onih, ki jih je prizadela samovoljna in nelegalna odredba »italijanske mislije« v Trstu. Kajti »italijanska mislija« ne odreja svojega vizuma na potne liste »Rdečega križa« le tistim, ki so vpisani v IRO, ampak ga odreja tudi onim, ki niso člani IRO-a, torej vsem jugoslovanskim državljanom, pa naj so ali niso titovci. Dogaja se celo, da odreja vizum osebam, ki imajo po 10, 20 ali 30 let v Trstu pravico stalnega bivanja, in to iz razloga, ker so bili jugoslovanski državljanji, pa so bili zaradi nesrečnih razmer, ki vladajo v Jugoslaviji, primorani odreči se temu državljanstvu, ne da bi mogli dobiti novega. Ali, v kolikor »italijanska mislija« odklanja izdajo vizuma za bivanje v Italiji, je to končno zadeva njene izključne pristojnosti, drugače je pa stvar, ako ona odkloni celo tranzitni vizum, za potovanja n. pr. v Avstrijo ali Francijo. V takih primerih postane zadeva nenormalna, kajti nihče iz Trsta ne more odpotovati v Francijo ali Avstrijo razen preko italijanskega ozemlja. Bilo je primerov, da so ljudje imeli redni vizum francoskega ali avstrijskega konzularnega predstavništva v Trstu, pa niso mogli potovati, ker jim je »italijanska mislija« odkrila celo tranzitni vizum, kar je proti mednarodnemu pravu.

Da je Trst danes »Svobodno ozemlje« pod upravo angloameriške vojske, je menda splošno znana stvar. Ali dočim n. pr. onemu, ki hoče v pristo luko, zavezniška oblastva izdajo potrebno dovoljenje, zakaj ista oblastva ne izdajajo dovoljenja in potne liste tistim, ki hočejo potovati v ino zemljo? Zakaj Tržačanom potnega lista ne izdajajo tista oblastva, ki bi za to morala biti edino pristojna?

Nedavno je »Demokracija« pisala o tem, kako postopka Nemčija z ljudmi, ki ne morejo dobiti potnih listov od svojih držav, torej s tujci. Ona jih je v tem pa tudi v raznih drugih pogledih izenačila s svojimi državljanji, ona jim torej izdaja potne liste kot svojim državljanom.

V Trstu pa imamo primere, da Italijan, ki je prišel od kjer koli iz Italije, in celo šele pred 14 dnevi, prejme brez težave potni list in more potovati kamor koli hoče,

dočim ljudje, ki so pristojni v Trst že 10, 20, 30 in več let, pa niso italijanski državljanji, ne morejo dobiti drugega kot potni list »Rdečega križa«, in še tega z veliko težavo, na katerega jim pa »italijanska mislija« odklanja celo tranzitni vizum, da ne govorimo o rednem.

In vse to v brk londonski konvenciji iz leta 1947, po kateri imajo oni, ki posedujejo potni list »Rdečega križa«, pravico do tako imenovanega Nansenovega potnega lista (»documento di viaggior«), ki ga zopet proti vsej logiki izdaja za Trst italijansko »Ministrstvo notranjih del« v Rimu. Da bi pa mogel prejeti tudi to dovoljenje, mora prosilec najti milost pri italijanskih oblasteh, kar zavisí od informacij italijanske policije itd.

Zavezniška vojaška uprava bi lahko presekalala ta gordijski voz, ako bi enako, kot vrši druge funkcije kot edina pristojna oblast, sama pričela izdajati potne liste; tedaj bi napram prizadetemu ljudstvu in poidecem mogla zavzeti stališče in postopati tako, kakor se postopa povsod, kjer se uprava nahaja v rokah zavezniških vojaških oblastev.

...

Zavezniški begunski urad v Trstu nas je naprosil, naj objavimo glede tega naslednje pojasnilo:

Potni list »Mednarodnega rdečega križa« se velja le za nekatere južnoameriške države, medtem ko večina držav ne priznava več njegove veljavnosti. Zato se morejo begunci — člani IRO-a — posluževati potnih dovoljenj begunskega urada ZVU za svoja potovanja iz Trsta na razne konzularne in begunske urade v Italiji. Begunci pa, ki niso člani IRO-a, morejo zahtevati tako imenovani Nansenov potni list ali »documento di viaggior«, ki ga po sklenjenem dogovoru izdaja italijansko zunanje ministrstvo v Rimu. Seveda je postopek različen za begunce, ki so v Trstu pred ali po 15. septembrom 1947, to se pravi od dneva, ko je prenehala italijanska suverenost v Trstu. Begunci naj se zaradi potnih listov obračajo naravnost na omenjeni begunski urad ZVU (Luško poveljstvo, Obrežje 3. Novembra št. 1), kjer dobe vsa potrebna pojasnila.

Seveda s tem ni rešeno vprašanje potnih listov za Tržačane, ki ga obravnava naš dopisnik!

V samozaložbi je izšla v Kopru nova zbirka lesorezov in linorezov tržaškega umetnika Avgusta Cernigoja. Zbirko bistveno spopolnjuje obširen strokovni uvod. S to zbirko želi Cernigoj prikazati obširne pomen grafične umetnosti med primorskimi Slovenci.

Grafika se je v Ljubljani močno razmahnila že od leta 1920 dalje. Njeni najvidnejši pobudniki, Miha Maleš, Cargo, brata Nande in Drago Vidmar, zatem Božidar Jakac, Justin, Maks Sedej, Frane Mihelič, so objavljali vsak mesec svoja dela v najrazličnejših ljubljanskih časopisih. Med primorskimi Slovenci orjejo ledino na polju grafične umetnosti Cernigoj, Spacal in Grom.

Cernigoj je že leta 1940 prispeval k mapi »Slovenski lesorez« z zbirko svojih umetnin, najboljših portretov v linorezu, pod naslovom »Slovenski pesniki in pisatelji«. Svojo najnovejšo zbirko pa je obogatil s kompozicijami, vinjetami

in pokrajinami, skupno 44 lesorezov in linorezov. Najbolje je uspel v kompozicijah. Pozna se mu veliko prizadevanje, iskati močno luč in senco, kar je glavni činitelj pri grafiki. Kar pri slikarju velja za barvo, to velja pri grafiki za svetlobo. Zavisí pač od temperamenta, kako obvlada umetnik igro luči in sence. Pri Cernigoju postanejo nekatere grafike pravi reliefi! Njegova dinamičnost povzroča močno doživljanje samote, tragičnosti, razbrdanosti, humorja, otonosti ljud. Grafično najbolje uspeša dela so: Zena pri ognjišču, Cerkev sv. Justa, Eksotična ilustracija, Romarske cerkev na Krasu, Zamorci, Cirkus, Na Jadranu, Afriški motiv, Na polju in Igraleci na ladji.

Zeleti je, da tako lepa zbirka grafičnih umetnin ne bi ušla neopažena slovenski kulturni javnosti. Mapa je na prodaj v slovenskih knjigarnah v Trstu in Gorici.

Tone Mihelič

POMENKI O PREHRANI

Dr. Bregant Marjan

Oglejmo si, koliko kalorij nam da povprečno 100 gr raznih živil živalskega izvora. Kdor pozna trž-

no ceno, si lahko izračuna denarno prehranbeno ceno, t. j. koliko stane 1 kalorija.

Beljakov.	Tolšče	Kalorije v odst.
Mastno goveje meso	17	29,5
Goveje meso kuhano	20	1,5
Goveje meso pečeno	32,0	8,0
Teletina tolstá	19,0	7,5
Teletina surova netolsta	20,0	1,5
Juha	0,4	0,6

Ob tej priliki ne smemo pozabiti zmarnjenega argentinskega mesa, ki vsebuje malo vode (54,54 odst.) in je zelo tolstó (29 odst.). Dobro, kakovostno zmerno meso je najbolj ekonomično meso in obžalovati je

treba, da se ga v ljudski prehrani ne porabi več.

Zivalsko drobovje daje ceneno živila, ki so po svoji denarno prehranbeni vrednosti polnovredna.

Beljakovine	Tolšče	Oglj. hidrati	Kalorije
Piljuča	15,0	2,5	1,0
Srce	17,5	9,5	0,6
Jetra	19,5	4,5	3,28
Jezič	15,0	17,5	0,5

Zelo dobro se nam obnese svinjsko meso in proizvodi iz njega.

Beljakov.	Tolšče	Kalorije
Mastno svinjsko meso	14,5	37,5
Pusto svinjsko meso	20,0	7,0
Sunka, mastno osoljena	21,0	36,0

Tudi tu opazimo, da so najprijetnejši deli po svoji denarno prehranbeni vrednosti najnižji. Kadar ocenjujemo z naših vidikov jankčovo, kozje in konjsko meso, ugotovimo, da je jankčovo meso veliko razkošje: 8000 g teža žival dá 5014 g odpadkov (t. j. 62,6 odst.). Užltnege ostane torej malo in še to vsebuje 76,8 odst. vode ter malo tolšče (1,32 odst.). V nasprotju s tem pa je konjsko meso zelo ekono-

mično in ga toplo priporočajo, čeprav vlada proti njemu nerazumljiva antipatija. Izmed vseh vrst mesa ima konjsko meso najugodnejšo denarno prehranbeno vrednost.

Ce precenimo sedaj perutnino, bomo morali ugotoviti, da je njena denarno prehranbena vrednost precej nizka, kajti povprečno dá 41 odst. odpadkov in vsebuje 74,4 odst. vode.

Beljakov.	Tolšče	Kalorije v odst.
Kuretnina	21,0	2
Gos, mastna	16,0	45,1

(Se nadaljuje)

Kreftovi „Celjski grofje“

Slovensko narodno gledališče v Trstu je zaključilo letošnje sezono z odlično uprizoritvijo Kreftovih »Celjskih grofov«.

Zgodovinska snov drame je navdahnila marsikaterega našega pisatelja. To snov je obdelal Oton Zupančič z »Veroniko Deneskiško« bolj z romantičnim obeležjem, štajerska rojaka Anton Novčan in Bratko Kreft sta pa snov zajela s heroičnega vidika.

Ne bomo na tem mestu polemizirali z dramaturgom SNG, zakaj se je odločil za Kreftovo svojevredno tendenčno interpretacijo celjske zgodovine in ne za tradicionalno Zupančičevo ali Novčanovo. Moramo pa ugotoviti, da velik uspeh tržaške uprizoritve Kreftovih »Celjskih grofov« ni prav nič zaostajal za uspehom Novčanovega »Hermana Celjskega«, ki so ga dali v Kovičevi režiji pred nekako dvajsetimi leti na Rotovškem trgu v Mariboru.

Kreftovi »Celjski grofje« so doživeli v Trstu res lep uspeh. Premiera in štiri ponovitve na obsežnem prostoru na prostem na stadio-

nu pri Sv. Ivanu so bile vsakokrat razprodane. Velik delež za tak uspeh gre inženatorju Viktorju Molku in režiserju Joži Babiču.

Pohvala gre tudi vsem igralcem. Najbolj je prepričal občinstvo s svojim prikupnim nastopom Pravač Stane Starešinič, ki je brez pretiravanja, umirjeno, toda odločno podal svojo vlogo. Herman II. Ljudevita Crnoborja je bil impozanten in prepričljiv. Veroniko Deneskišo Zlate Rodoškevo smo si pa predstavljali bolj heroično, čeprav je zadovoljila tudi v Babičevi zamisli. Hermanovega sina Friderika je igral Modest Sancin, Barbaro Angelica Sancinova, Ulrika Silvij Kobal, Piccolominija Rado Nakrest, Jošta Stane Raztresen, dvornega kaplana Julij Guštin, patra gvardiana Joško Lukeš, padarja Belizar Sancin, sodnika Ernest Zega, orožarja Anton Požar, pekoveškega mojstra Josip Fišer in trgovca Srečo Košir. Vse je treba brez izjeme pohvaliti! Pri prvi ponovitvi je v vlogi Jošta uspešno gostoval Milan Skrbinaš iz Ljubljane.

L. S.

Meddržavnopравни položaj STO-ja

STO ne more samostojno urejati oblike vladavine, svoje notranje organizacije, svoje notranje in zunanje politike. Držati se mora pri tem Stalnega statuta, ki so ga sprejele in mu ga naložile z mirovno pogodbo države, ki so sklenile to mirovno pogodbo. STO se mora držati Stalnega statuta tudi proti svoji volji; kajti po 37. členu Stalnega statuta je edino le Varnostni svet pristojen spremeniti Stalni statut. Zaradi tega se Stalni statut označuje kot prava ustava, kot ustavni red višje vrste glede na ustavo, ki je predvidena v Stalnem statutu in ki jo postavi Ustavodajni zbor. Ta ustava more biti le izvršitev Stalnega statuta.

Do sedaj v praksi držav ni bilo meddržavnopravne osebe — je zaključil prof. Tomšič —, ki bi bila podobno organizirana, kot je bila STO. Je to poskus novega tipa strukture mednarodne skupnosti,

tipa, ki so ga izdelali državniki in ne teoretiki. Bodočnost bo pokazala, v koliko je poskus uspel. Vsekakor je uveljavljanje takega poskusa težko v mednarodni skupnosti, v kateri je struktura v svoji celoti že država. Sestavljajci pravne reda STO-ja so se tega zavedali in so izdelali začasen režim.

Po določbah mirovne pogodbe, ki urejuje pravni položaj STO-ja, naj različni organi prevzemajo oblast postopoma. Treba je ločiti razna obdobja.

Prvo obdobje traja od dneva, ko je mirovna pogodba stopila v veljavo, do dneva, ko guverner prevzame izvrševanje svojih dolžnosti na STO-ju. Po določbah Stalnega statuta, da naj se prične uporabljati Stalni statut, drugi obdobje so po mirovni pogodbi ti-je: guverner, vladni svet, ustavodajni zbor, a neke funkcije bodo imeli poveljniki zavezniških oboroženih sil.

Tretje obdobje bo trajalo od dneva, ki ga določí Varnostni svet, da naj se prične uporabljati Stalni statut, pa do izvolitve Ljudskega zbora.

Četrto obdobje se bo pričelo s trenutkom, ko se bodo konstituirali organi oblasti, ki jih predvideva 9. člen Stalnega statuta in u-stava STO-ja.

Sele v četrtem obdobju bodo poslovali tisti organi STO-ja, ki bodo redni, stalni in dokončni. Sele tedaj bodo aktivirane vse določbe mirovne pogodbe glede STO-ja kakor tudi določbe ustave in druge

sluje v svoji zadevni coni (1. čl. Zastanega statuta). Po časovnem zaporedju so ta vojaška poveljstva prvi organi oblasti na STO-ju po mirovni pogodbi.

Drugo obdobje bo trajalo od dneva, ko guverner prevzame izvrševanje svojih dolžnosti na STO-ju, pa do dneva, ki ga določí Varnostni svet, da naj se prične uporabljati Stalni statut. Organi oblasti v drugem obdobju so po mirovni pogodbi ti-je: guverner, vladni svet, ustavodajni zbor, a neke funkcije bodo imeli poveljniki zavezniških oboroženih sil.

Tretje obdobje bo trajalo od dneva, ki ga določí Varnostni svet, da naj se prične uporabljati Stalni statut, pa do izvolitve Ljudskega zbora.

Četrto obdobje se bo pričelo s trenutkom, ko se bodo konstituirali organi oblasti, ki jih predvideva 9. člen Stalnega statuta in u-stava STO-ja.

Sele v četrtem obdobju bodo poslovali tisti organi STO-ja, ki bodo redni, stalni in dokončni. Sele tedaj bodo aktivirane vse določbe mirovne pogodbe glede STO-ja kakor tudi določbe ustave in druge

pravne določbe STO-ja. Organi v prejšnjih treh obdobjih (zlasti v prvem in drugem obdobju) so le pripravljalega značaja glede na organe četrtega obdobja.

Ali pa je glede na dejstvo, da traja prvo obdobje organizacije oblasti v STO-ju že skoro 4 leta, upravičeno trditi, da pravni red STO-ja ni učinkovit? — se je vprašal prof. Tomšič.

Na tem predelu so pristojni izvrševati oblast le organi STO-ja, ne pa drugi organi, n. pr. Italije. Ta predel je območje veljavnosti pravnih določb, ki so jih organi STO-ja pristojni uporabljati. Notorično je, da britansko-ameriško vojaško poveljstvo in jugoslovansko vojaško poveljstvo izvršujeta nad ljudmi v svoji zadevni coni oblast, oblastvena dejanja, ki obstoje iz aktov zakonodaje, uprave in sodstva. Te akte normira pravni red, ki velja na STO-ju po mirovni pogodbi. Zato je n. pr. stališče, ki ga je britansko-ameriško vojaško poveljstvo v Trstu zavzelo v vprašanju kasacije nedavno tega, edino pravilno po mirovni pogodbi. Pravni red STO-ja (sedaj Zata-

sní statut) se redoma izvaja in dosega veljavo nasproti kršilec teh določb. Kdor živi v Trstu, občuti to vsak dan. Ali ni že skoro štiri-letno nemoteno izvrševanje oblasti (podobno državnim oblastim) na tem predelu dovolj, da moremo govoriti o učinkovitosti oblasti?

Iz vseh teh razlogov se pravni red STO-ja more šteti kot učinkovit.

Trditve, da so se določbe mirovne pogodbe glede STO-ja izkazale kot neizvedljive, ne drži.

Res je, da se ne izvajajo še določbe Stalnega statuta. Toda zato še ni neizvedljiv celotni pravni red, ki velja po mirovni pogodbi na STO-ju. Začasni statut se nedvomno izvaja.

To prvo obdobje oblasti traja res daleč preko časa, kot so to mislili sestavljajci teh določb. Varnostni svet se pač ne more sporazumeti o imenovanju guvernerja in o pričetku uporabe Stalnega statuta. Ker pa je Varnostni svet po 21. členu mirovne pogodbe dolžan zagotoviti neokrnjenost in neodvisnost STO-ja, je pravno in moralno zavezan, ukreniti vse potrebno, da bo življenje na STO-ju teklo tako

v skladu z nameni in načeli Organizacije združenih narodov, katere organ je Varnostni svet, kakor tudi v skladu z mirovno pogodbo z Italijo. N. pr. britansko-ameriško vojaško poveljstvo ne izvaja v coni A polne enakopravnosti Slovencev in Hrvatov z Italijani, češ, da je ta enakopravnost predpisana v Stalnem statutu, a ta se še ne uporablja. Toda ni primerno in previdno, da samo zaradi neimenovanja guvernerja Slovenci in Hrvati v coni A STO-ja nimajo tistih elementarnih pravic, ki jim pripadajo tako po Ustanovni listini Organizacije združenih narodov, kot po mirovni pogodbi z Italijo.

Odnose med Italijani, na eni strani, ter med Slovenci in Hrvati, na drugi strani, bi bilo treba na STO-ju urediti na vzajemnem spoštovanju pravičnih narodnostnih koristi vseh prizadetih. Potem bi Svobodno tržaško ozemlje moglo vršiti nalogo, ki so mu jo namenili njegovi ustanovitelji, namreč, da bi to bila vmesna tvorba med Jugoslavijo in Italijo, ki bi bila neodvisna, a ki bi povezovala obe državi v režimu dobrega sosedstva.

Vesti s Tržaškega

NEKOLIKO VPRAŠANJ

Kadar mora komunistični časnikar napisati članek, ali pa propagandist držati govor, je postopek vedno isti: snov mu določajo agitpropi po strogih navodilih iz Moskve ali Beograda. Za obdelovanje snovi dobiva že izgotovljena gesla, ki jih mora med seboj bolj ali manj inteligentno povezati. Razlika med vsemi komunističnimi članki o isti temi je samo v tem, da pričinja eden — če ima n. pr. predpisanih 5 gesel — z geslom št. 1 in končuje z geslom št. 5, drugi pa s št. 2 in zaključuje s št. 1 itd. To se pravi pisati minijesla. Zato so si vsi komunistični članki na cellem svetu podobni kot jajce jajcu in plehki so kot neslana juha.

Rekli smo, da je razlika samo v bolj ali manj inteligentni povezavi strogo predpisane »duševne hrane za ljudske množice«. No, o uvozniku, ki ga je napisal S. N. v zadnji številki »Delavca«, pri najboljši volji ne bi mogli trditi, da spada v vrsto inteligentnejše napisanih linijskih člankov. Na njem se tudi ne bi zadržali, če ne bi vseboval dveh točk, ki sta vendarle omembe vredni.

Clankar vztraja namreč pri trditvi, da Svobodno trž. ozemlje še ni ustanovljeno. Zelo značilno je to kominformistično stališče in potrjuje znova našo trditve, da imajo kominformisti v tržaškem vprašanju mračne namene.

Kmalu bosta minili dve leti, odkar je rektor tržaške univerze poskušal, sicer brezuspešno, postaviti mirovno pogodbo z Italijo na glavo, češ, da Svobodno tržaško ozemlje še ni ustanovljeno in da je zaradi tega ostala nedotaknjena vrhovnost Italije nad našim ozemljem. Skoro dve leti vodijo tržaške politične sile, ki se dejansko borijo za samostojnost in neodvisnost našega ozemlja, med njimi v prvi vrsti tudi mi, s polnim uspehom doma in v tujini borbo proti tej popolnoma neutemeljeni tezi tržaškega rektorja. Sedaj se pa njegovemu stališču pridružujejo še naši kominformisti! Ali imamo opravka s popolno in neoprostljivo ignoranco ali pa z novim kominformističnim poskusom, odpreti Italiji tudi po tej poti na stečaj vrata v Svobod-

no tržaško ozemlje! In v take ljudi naj imajo tržaški Slovenci tudi trohico zaupanja?

Druga člankarjeva omemba vredna trditve je pa tako zelo duhovita, da bi grešili, če je ne bi ponatili v celoti tudi za naše čitatelje. Cujte: »Kdor je protikomunist, je istočasno najhujši sovražnik ne le miru, marveč, v našem konkretnem primeru, najhujši sovražnik STO-ja.« Pika.

Clankarja bi samo vprašali: Kako se ujema ohranitev miru s socialno revolucijo, ki jo hočejo moskovski oblastniki na konicah bajonetov svojih armad zanesti v vse države sveta? Kaj ni to odkrito priznanje in nešteto krat ponavljani cilj kominformistične internacionale? Kaj ne kraljuje ta tema na vseh celinskih sestankih? In dalje: Kaj nismo kominformistom dokazali, da nam hočejo speljati po zahrbtni poti v Italijo? Zakaj molčijo kot grob na naše ugotovitve?

Gre v enem kot v drugem primeru za naša osnovna življenjska vprašanja. Naše ljudstvo ima pravico na jasne odgovore!

Seja glavnega odbora SDZ
Redna seja glavnega odbora SDZ bo v nedeljo 5. avgusta t. l. ob 9.30 uri dopoldne v prostorih Zveze.

„Saturnia“ in „Vulcania“ ukradeni!

Med tržaškimi delavci je završalo! Italija je Trstu ukradla zopet dve pomorni ladi: »Saturnia« in »Vulcania«! Obe ladi sta bili doslej začasno dodeljeni genovskim luki, češ, da je trenutno Genova najprikladnejši južноеvropski pomorski sedež za prekoceansko plobo. Sedaj pa je italijanski ministarstvo za trgovsko mornarico sklenilo, da bosta odslej obe ladi stalno dodeljeni neapeljski luki.

»Saturnia« in »Vulcania« sta bili do izbruhov vojne pomorske trgovske mornarice! V času periodične nedelavnosti obeh ladi je bilo veliko število delavcev in obrtnikov zaposlenih pri popravilnih in izboljševalnih delih, da ne omenimo dejstva, da je pred odhodom obeh ladi prišlo do znatnega za-

sluška veliko število naših trgovcev in obrtnikov. Sedaj se lahko za vse to obrišemo pod nosom!

Da ne gre več za golo antitalijanstvo, ampak da gre že za obrambo življenjskih koristi tržaške bodočnosti, ki jo italijanska politika najresneje ogroža, je postalo jasno že vsakemu Tržčanu. Celo »Giornale di Trieste« je objavil dne 22. julija članek, v katerem v vidni zadržki poroča o protestu delavcev vseh važnejših tržaških industrij in podjetij. Delavci so na sestanku, ki so ga imeli dne 21. julija v prostorih Trž. trg. zbornice, izvolili Odbor za obrambo gospodarskih koristi Trsta in naslovili odločen protest na italijansko vlado v zvezi z vedno večjim zapostavljanjem tržaškega luškega gospodarstva v korist italijanskih luk. Novoustanovljeni odbor računa na vsestransko pomoč Zavezniške vojaške uprave v Trstu.

Lep uspeh slovenskega učenca iz Trsta na mednarodni slikarski razstavi ECA v Parizu

V Parizu so razstavili 300 del učenec iz evropskih držav v okviru slikarskega natečaja, ki ga je razpisala ECA. Tržaška razstava je nam vsem še v lepem spominu, saj so se na njej slovenski otroci odlično uveljavili.

Od štiridesetih tržaških otrok, ki so se udeležili mednarodnega ocenjevanja v Parizu, sta bila pohvaljena 8-letni slovenski učenec Savo Spacal z Opčin pri Trstu in 12-letni Sergio Weissman iz Trsta.

Mladima tržaškima slikarjema, zlasti pa Savu Spacalu, naše čestitke!

Zanikanje poročil in govorice o listu „Il Corriere di Trieste“

Zavezniška vojaška uprava želi sporočiti, da so razna poročila in govorice, ki spravljajo lastništvo in vodstvo časnika »Corriere di Trieste« v zvezo z ZVU ali z uradnimi krogi v Veliki Britaniji, popolnoma neresnična. Prav tako so brez vsake podlage poročila, da so si drugi britanski krogi pridobili del lastništva omenjenega časnika.

Mezde mlaticev

Ukaz ZVU št. 125 določa običajne povprečne dneвне mezd za mlatice v letu 1951 za likvidacijo odškodnin za nezgode na delu.

Ukaz vsebuje razpredelnico mezd, ki gredo od 550 lir na dan za pomočnike, ki še nimajo 18 let, do 1100 lir na dan za strokovne delavce.

Šolska prireditve in razstava v Zgoniku

V nedeljo 8. julija je bila v Zgoniku zaključna šolska prireditev, kateri je prisostvovalo nepričakovano veliko število domačih in drugih gledalcev.

Šolska mladina je nastopila najprej z nekaterimi pevskimi točkami in nato še z Albrehtovo štiridejanko »Sirota Jerica«. Tako pevke točke, kakor tudi igra (ki je zaradi svoje vsestranske zahtevnosti sicer primernejša odraslim), so bile z neverjetno dovršenostjo podane, iz česar je bila razvidna res marljiva in natančna priprava, ki zasluži polno pozornost in pohvalo.

Zlasti lepo so se znale živjeti v svoje vloge: Sirota Jerica (Budina Anica), sestra Radomila (Colja Anica), kruta mačeha (Milič Stanica) in Jeričin bratec Miran (Milič Marjan), pa tudi ostale — recimo manj pomembne vloge so kazale zadostno uglejanost in nepriljenost ter so harmonično dopolnjevale celoto. Največja škoda je bila pri vsem tem, da za ta dan napovedana električna razsvetljava ni bila dokončana, sicer bi itak krasno izpeljana igrice prišla do mnogo večjega učinka in bi tudi marsikateremu resnemu možaku privabila v oko solzo.

Ob lepem nedeljskem popoldnevu so ljudje obiskali tudi šolsko razstavo, ki je bila — po splošnem mnenju — ena najbogatejših in najlepših razstav našega podeželja. Najrazličnejši trti in druga krasila na dekliška ročna dela, kakor tudi deška, so kazala smisel in trud za lepoto in dovršenost, kakršne včasih niti pri odraslih ljudeh zlepa ne opazijo.

Ljudje so odhajali ob polni temi na svoje domove veseli in srečni, da so jim najmlajši nudili toliko lepega razvedrila in užitka.

Nad vse požrtvovalno učitelstvo zaslužijo vse priznanje in pohvalo, kajti s svojim trudom in vztrajnostjo je dovolj pokazalo svojo voljo do ustvarjanja in vsestranskega napredka naše ljubljene mladine, za kar smo mi iz srca hvaležni.

V Zgoniku in Saležu je končno zasvetila električna luč

V petek 13. t. m. ob 16-h je bila v Zgoniku ob električni kabini slovesnost uradne spustitve električnega toka zaenkrat samo trem vsem zgoničnim občinam, in sicer Zgoniku, Saležu in Koludrovici.

Pričakovanje je bilo veliko in razumljivo, saj se človek kar ne more načuditi, da se celo na STO-ju še najdejo vasi in kar cele občine brez električne napeljave in luči. Vendar je treba poudariti, da gre za zaslugi za tolikšno zanemarjenost občine v tem oziru »najkulturnejši državi na svetu, ki je žal tudi nekoč gospodarila in ki bi se kaj rada še enkrat priklatila na slovenski Kras.

Slovesnost je otvorila učenca VI. razreda zgoniške šole Milič Anica, ki je s slovenskim narodnim šopkom v roki navzočega predstavnika ZVU polk. Stana-a takole pozdravila:

»Gospodu zastopniku ZVU izrekam iskreno dobrodošlico v slovenski vasi ter mu v znak hvaležnosti poklanjam šopek slovenskega cvetja.«

Za ravnateljem družbe SELVEG je spregovoril polk. Stann, ki je poudaril prizadevanje ZVU za dobrobit zgonične občine in pri tem poleg električne napeljave omenil zidavo novega občinskega poslopja, saleške šole ter drugih prepotrebni naprav v splošno korist in dvig življenjske ravni tukajšnjega prebivalstva. Visokemu amerškemu častniku se je v kratkih besedah v imenu občine zahvalil tudi župan, ki mu je najprej v slovensščini, nato v italijanščini prečital sestavljene vrstice ter zaključil, naj bi se ZVU še naprej zanimala za ostale potrebe zgoniške občine. G. polk. Stann je nato spustil tok.

Ne razumemo čemu je treba komunistu Pircu v čisto slovenski vasi, v imenu izključno slovenskega življa žlobodirati laško. Če ima g. polkovnik tolačca, naj si ga pregleda še Palutan ali kak njegov namestnik, ker prav res ni častno, da opravlja župan še to nadležno nalogo, da svoje besede razlaga, kakor da jih sam ne razume.

Vse pohvale vredna je iniciativa domačega g. učitelja, ki je delnico pripravil, da je g. polkovnika nagovorila.

Na naši s krvjo in solzami prepojeni kraški zemlji bo tudi v bodoče pozdravljala zaveznike naša slovenska zastava, za kar nam je porok naša mladina in naši vzgojitelji, pa naj bo to raznim laškim »asekretarjem« prav ali ne!!!

Obvestilo kmetovalcem!

Področno kmetijsko nadzorništvo obvešča kmetovalce, da je Zavezniška vojaška uprava odobrila za tekoče polletje potrebne prispevke za pobude, ki se tičejo izboljšanja in povečanja poljedelske proizvodnje. Razpisane so posebne podpore, in sicer:

1. Prispevki do največ 38 odst. izdatkov za gospodarska izboljšanja (gradnje, razširitev in preureditve gospodarskih poslopij) in za zemljiške spremembe (globoko oranje za zasaditev trt in sadnega drevja ter za ustvarjanje novih setvenih površin).
2. Prispevki do največ 38 odst. izdatkov za gospodarska izboljšanja (gradnje, razširitev in preureditve gospodarskih poslopij) in za zemljiške spremembe (globoko oranje za zasaditev trt in sadnega drevja).

Odgovorni urednik: dr. Janko Jež
Tiska: tiskarna »ADRIA«, d. d. v Trstu

ZAGREBČAN, 20 let bivajoč v Kanadi, star 44 let, kuhar, želi spoznanja z gospodinjico, Slovenko ali Hrvatico, staro od 30 do 40 let, večšo gospodinjstvo, v svrhu ženitve. Ponudbe poslati upravi lista pod značko »Zagrebečane«.

DEČEK star 12 let išče zaposlitve pri kmečkih družini za domača dela ali pastirja. Naslov pri upravi lista.

2. Prispevek za nakup trtnih sadik in sadik sadnega drevja do najvišjega zneska 80 odst. izdatkov. Nakup bo skupno izvedlo Kmetijsko nadzorništvo, ki bo skrbelo, da bodo sadike prvovrstne in da bodo nudile vsa potrebna jamstva za dober uspeh nasadov.

Rok za naročilo sadik poteče 31. oktobra t. l., istočasno pa mora prosilec dati na račun 2 liri za vsako trto in 15 lir za vsako sadno drevo.

3. Prispevek za nakup vrtnic in čebulic tulipanov do najvišjega zneska 40 odst. izdatkov. Rok za naročilo poteče 31. avgusta 1951. Ob naročilu mora prosilec dati na račun 40 lir za vsako vrtnico in 5 lir za vsako čebulico.

4. Prispevek za nabavo kmetijskih strojev do največ 30. odst. izdatkov. Prošnje je treba vložiti do 30. septembra t. l. Dana bo prednost prispevkom za nakup onih strojev, katere bo posebna komisija smatrala bolj primerne za naše področje.

5. Prispevek za nakup plemen-ske goveje živine v najvišjem znesku 35 odst. Prošnje je treba vložiti do vključno 30. septembra t. l.

6. Prispevek za nakup racional-

nih panjev in sladkorja (za zimsko pitanje čebel) v najvišjem znesku 30 odst. Tudi te prošnje je treba vložiti do 30. septembra t. l.

Prošnje za prispevke, navedene v 2. členu in vseh naslednjih, morajo biti naslovljene na Področno kmetijsko nadzorništvo, ulica Ghega št. 6-I, tel. 86-73.

Vse omenjene pobude in izvedba potrebnih del spadajo pod veljavne zakonske določbe in zavezne pravilnike, s katerimi se kmetovalci lahko seznajajo v uradu kmetijskega nadzorništva.

Mizarji kmetovalci podjetniki!

Deske smrekove, macesnove in tridih lesov, kete nudi najugodnejše

CALEA

TEL. 90441 TRST

Viale Sonnino, 24

Obiščite gostilno „PRI FIGOVCU“

TRST ULICA C. GHEGA 3 CENE UGODNE!

POSTREŽBA SOLIDNA!

Tam dobite pristna istrska in briška vina ter vedno sveže ribe.

Hlače in letne obleke

iz mako bombaža in volnene fresko

v bogati izbiri - po najnižjih cenah

MAGAZZINI DEL CORSO

TRST, Corso I - Borzni trg (Piazza della Borsa)

URARNA UL. ROMA 19 ZLATARNA

VELIKA IZBIRA, PO ZARES KONKURENCNIH CENAH! LA-STNA DELAVNICA. KUPIM IN ZAMENJAM ZLATO, SREBRO IN DRAGULJE

AUTOGAS

AUTOGAS je najboljša izpopolnitev tekočih plinov

Iščemo predstavnike

in trgovske potnike za

VIDEM TRŽIČ GORICO IN TRST

Bratje ROSSONI

Corso Garibaldi 8 - Via Cunicoli 13

Seja pomladanskega zasedanja občinskega sveta v Nabrežini

Predpreteklo sredo dne 18. t. m. je občinski svet v Nabrežini nadaljeval s svojim pomladanskim zasedanjem. Župan in tajnik sta obirno poročala v zadevi prošnje za igralnico v Sesišanu, ki je baže odklonjena od strani ZVU, a ni naša uprava v tej zadevi vsaj uradno še nič obveščena. Neka druga italijanska finančna skupina je predložila novo prošnjo za enako podjetje, o čemer pa občinski odbor ne misli še razpravljati, dokler ni dokončno rešena prva prošnja. Dalje je župan poročal, da je conski upravni odbor vrnil sklep občinskega sveta, po katerem naj bi vsi na novo sprejeti občinski uslužbeni bili večji obeh jezikov. Odgovor pravi, da občinski svet ni merodajen za take sklepe, ker so proti občinskemu zakonu iz leta 1934, da kršijo svobodo državljanov, ki bi po tem sklepu ne mogli priti v občinsko službo, in končno predlaga, naj bi občinski svet sprejel le sklep, po katerem naj imajo le prednost osebe, ki obvladajo oba jezika. Odbornik Terčon je opozoril svetovalec, da ta odgovor ne more zadovoljiti naših zahtev, ker se naslanja na fašistični zakon iz leta 1934, katerega bi morala ZVU menjati z zakonom, ki bi bil primeren za današnje čase. Ako naš sklep krši svobodo državljanov, ki ne obvladajo našega jezika, potem določeni zakon krši svobodo tistih državljanov Slovencev, ki ne obvladajo italijanskega jezika! Zaradi tega predlaga, naj občinski svet vztraja pri svojem sklepu. Odbornik Škeret predlaga, naj se razprava o tem vprašanju prenese na prihodnjo sejo, da se prej izčrpno preuči odgovor conskega sveta. Predlog je bil sprejet.

Nato sta odbornika Terčon in Gratton v slovensščini in italijanščini predčitala nova pravila že delujočega konzorcija občin Devin-Nabrežina, Zgonik in Repentabor za izterjanje občinske užitnine. Pravila so bila z malimi spremembami soglasno sprejeta.

Na dnevnem redu je bilo še poročilo o obračunu za leto 1950, a ker so revizorji šele ta dan račune pregledali, se je ta točka dnevnega reda prenesla na prihodnjo sejo.

Pri slučajnostih je poročal tajnik, da je državni tehnični urad popravil celo vrsto sklepov o cenah nakupa in prodaje zemljišč. Občin-

ski svet je pred časom sprejel sklep, po katerem se nakupi zemljišče za ambulatorij v Devinu po ceni 500 lir za kv. m, a dotični urad je to ceno znižal na 300 lir za kv. meter. Cene zemljišč, katere je občinski svet prodal, je pa ta urad zvišal od 30 do 50 odstotkov. Nato je občinski svet prodal Angeli Svetlič iz Nabrežine, Post. 21, 350 kv. m zemljišča in Radivoju Slavcu 360 kv. m, obema po 100 lir za kv. m.

Dalje je župan poročal, da je bil dokončno sprejet in potrjen gospodarski načrt št. 8 za sledeča javna dela:

Doklada za gradnjo nove stanovanjske hiše v kamnolomih	3,000.000 lir
Doklada za gradnjo zdravniškega ambulatorija v Devinu	750.000 »
Doklada za gradnjo pokopališča v Sesišanu	1,500.000 »
Doklada za gradnjo novega šolskega poslopja v Nabrežini	10,000.000 »
Prvi prispevek za gradnjo novega šolskega poslopja v Sempolaju	5,000.000 »
Prispevek za vzdrževanje šolskih poslopij	2,000.000 »
Prispevek za gradnjo poštnega poslopja v Devinu	3,500.000 »
Skupno	25,750.000 lir

Nato je svetovalec Terčon iz Mavhinj vprašal župana, kako je z asfaltiranjem ceste iz Vižovelj v Mavhinje, in se šudil, zakaj ta cesta ni vključena v gospodarski načrt. Župan je pojasnil, da ceste ne spadajo v gospodarske načrte, ampak da so za to posebni fond. Tudi omenjena cesta bo prišla na vrsto, a treba je potrpljenja. Za sedaj lahko le pove, da je prav pred dnevi šlo na dražbo delo za razširjenje in ureditev ceste iz Sempolaja v Praproto.

Darovi

Popravljamo vest iz zadnje številke. Tvrdba »Transkoloniale« je darovala 6.000 lir v počastitev spomina pok. Aleksandra Trampuža in ne Trošta, kot je bilo napačno navedeno. Znesek je poklonjen v šolske namene.

Tvrdba CITRUIS

Najuspešnejše in najhitreje posreduje pošiljanje darilnih paketov ameriških rojakov v domovino

Import - Export

Trst - ul. Torrebiana 27 - Tel. 24-467

Zahtevajte pojasnila